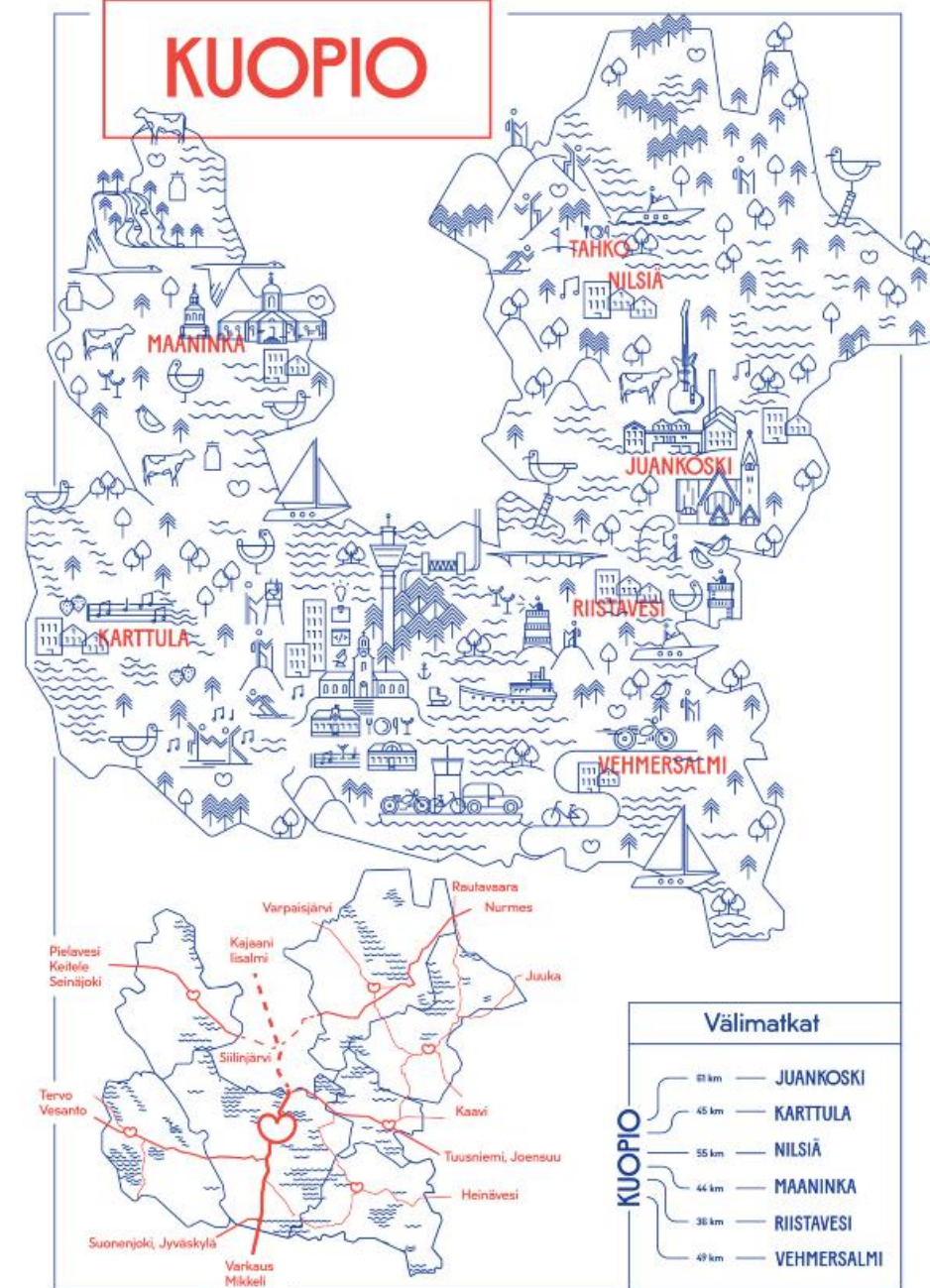

KUOPION MAASEUTUOHJELMA 2022-2030

Luonnos käsitelty 04.06.2021
Kaupunginjohtajan johtoryhmässä

Kuopion maaseutuohjelma 2022-2030 / luonnos

31.5.2021

Sisältö

- Tausta ja valmistelu
- Maaseudun kehittämiseen liittyvät linjaukset Kuopion strategiassa vuoteen 2030
- Maaseudun tilannekuva 2021
- Maaseutuohjelma

Tausta ja valmistelu

Kuopiossa on maaseutupoliittisena kehittämisvälineenä 2000-luvulla toiminut maaseutuohjelma. Maaseutuohjelma on täsmentänyt ja toteuttanut kulloinkin voimassa olevaa strategiaa. Viimeisin maaseutuohjelma (Kuopion maaseutuohjelma 2014-2020) on vuodelta 2014 ja sen käytännön työstämisestä vastasi Sydän Savon maaseutupalvelu. Ohjelman laatimisen jälkeen Kuopion maaseutualue on kuntaliitosten myötä laajentunut Maaningalla ja Juankoskella. Toisaalta maaseutualue on muuntunut kaupunkirakenteen laajentuessa erityisesti Hiltulanlahdessa.

Vuonna 2019 jätetyn valtuustoaloitteen pohjalta päätettiin maaseutuohjelman päivittämisestä. Tavoitteeksi asetettiin erityisesti kaupunkitasoisten linjausten hahmottaminen yhdessä maaseudun toimijoiden kanssa.

Alkuperäinen aikataulu oli saada työ valmiiksi ja päätöksentekoon vuoden 2020 aikana, mutta työ on viivästynyt vuoteen 2021.

Valmistelu on edennyt siten, että työ aloitettiin maaseudun tilannekuvan ja toimintaympäristön muutosten selvittämisellä vuoden 2020 syksyllä ja keväällä kehittämisen painopisteitä on työstetty yhteisissä työpajoissa.

Maaseudun kehittämiseen liittyviä linjauksia Kuopion strategiassa vuoteen 2030

Kuopion strategia vuoteen 2030 on vuodelta 2017 ja sitä tullaan tarkistamaan uuden elokuussa 2021 aloittavan kaupunginvaltuuston toimesta.

Kuopion strategia on koko kaupunkia koskeva linjaus, mutta se sisältää myös erityisesti maaseudun kehittämiseen liittyviä linjauksia, joista alla poimintoja:

- Kuopio on tunnettu luontoarvoistaan, **vireästä maaseutualueestaan omaleimaisine keskuksineen**, mutta on samalla myös urbaani elävän ja monipuolisen kulttuurin kaupunkikeskus
- **Digitalisaatio** mahdollistaa saada palveluja kotoa, ajasta ja paikasta riippumatta, virtaviivaistaa toimintaa, synnyttää uusia palveluinnovaatioita ja liiketoimintaa.
- Tarjoamme asukkaillemme **yhdenvertaiset mahdollisuudet** liikuntaan, kulttuuriin ja muihin hyvinvointipalveluihin sekä työelämän polulle. Osallistamme ja teemme aktiivista ja laaja-alaista yhteistyötä asukkaiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Tuemme **yhteisöllisyyden** vahvistumista.
- Laajalle maaseutualueelle kehitetään **uusia innovatiivisia liikkumisen malleja ja toisaalta liikkuvia palveluja sekä uusia sähköisiä palveluja**.
- Tutkimme **lähiruoka**an liittyviä mahdollisuuksia.

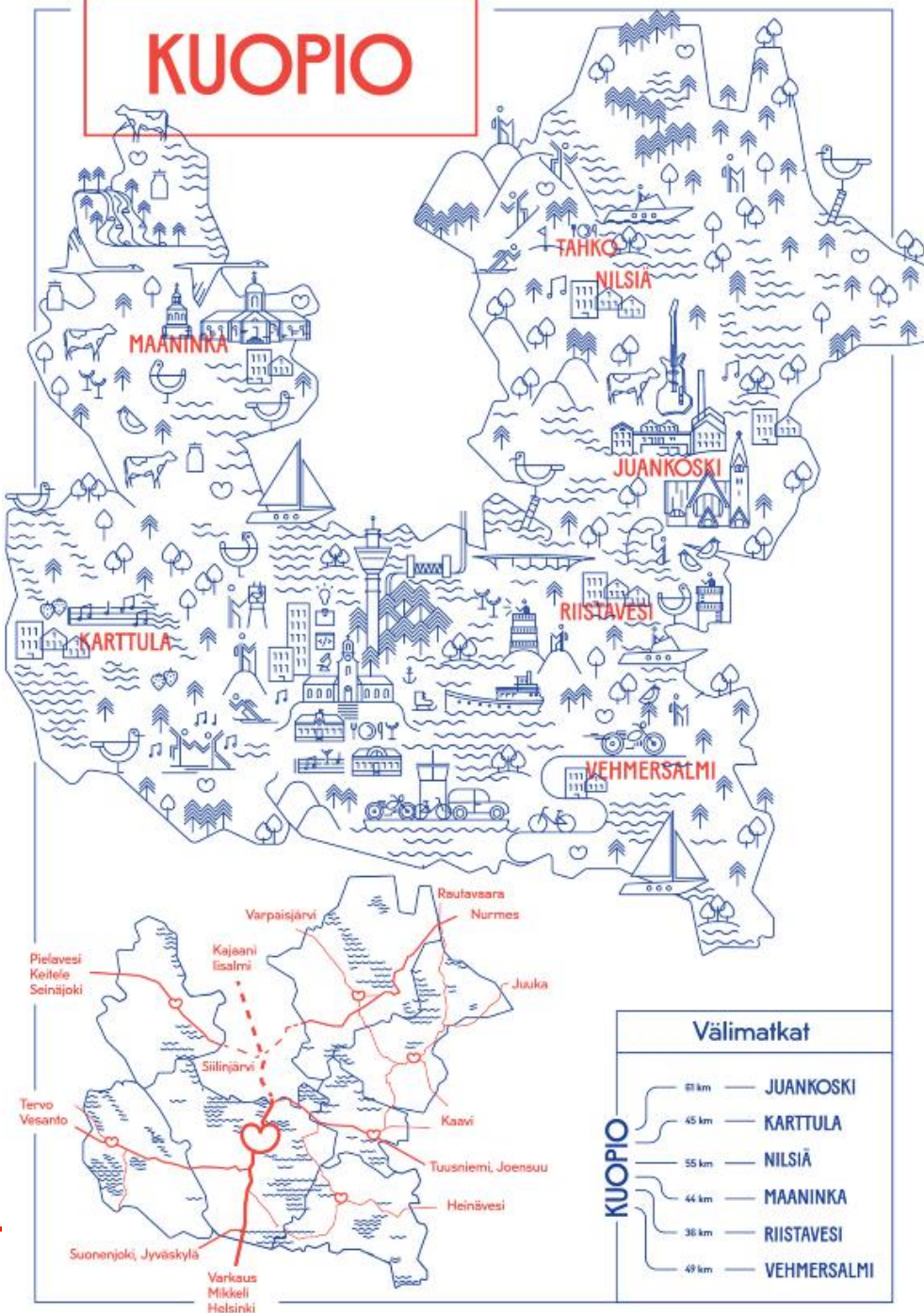
Kuopion maaseudun tilannekuva

Lähteenä YTT Ilkka Lehtolan työstä

Kuopion maaseutukatsaus 2021

[Linkki Kuopion maaseutukatsaukseen](#)

KUOPIO

KUOPION MAASEUTU TIIVIISTI

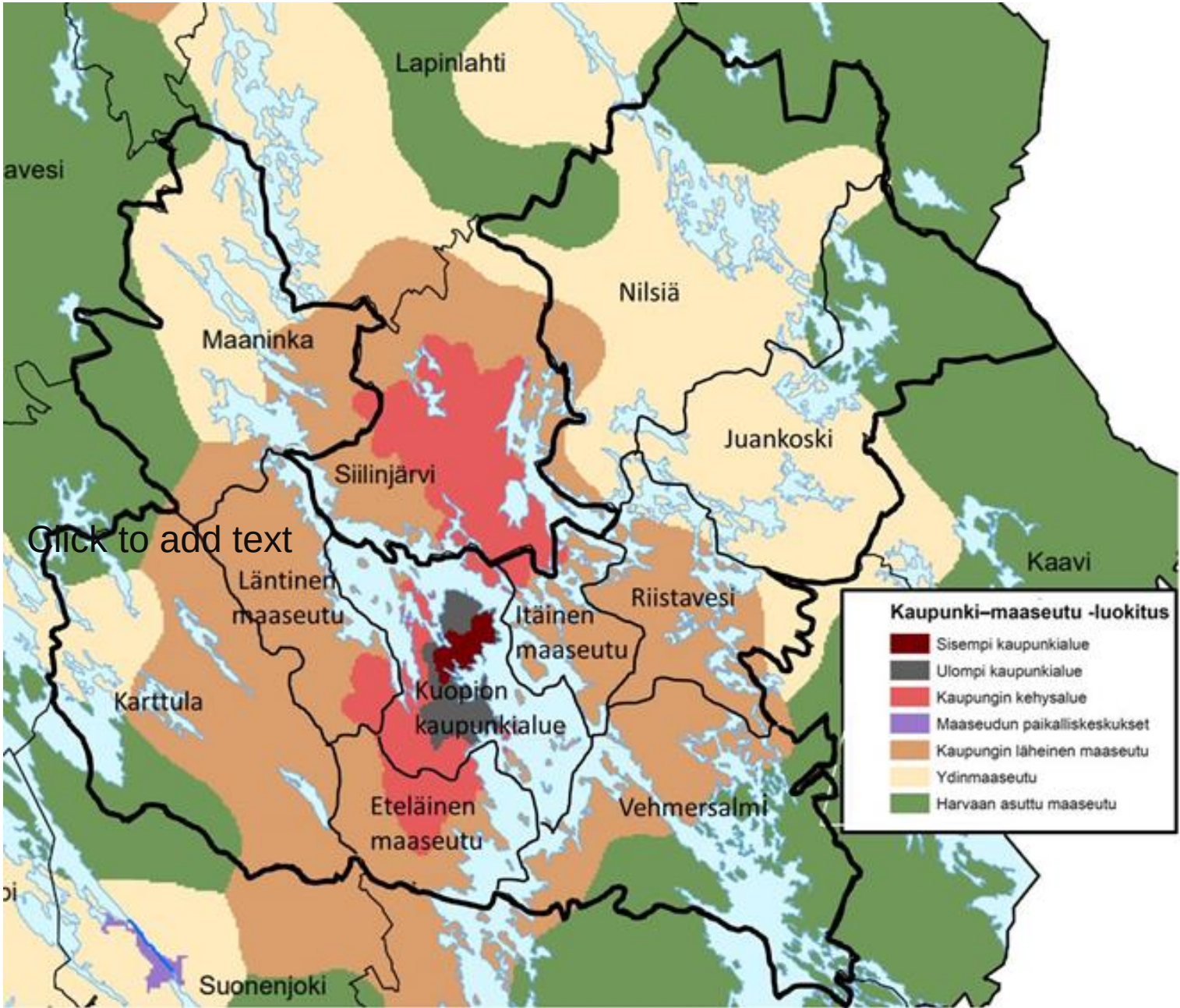
- 24 403 vakituista asukasta
- 5 033 työpaikkaa
- 211 maitotilaa ja Suomen suurin maidontuotanto
- 10 874 vapaa-ajan asuntoa
- Persoonallisia kuntataajamia (Maaninka, Karttula, Nilsinä, Juankoski, Riistavesi ja Vehmersalmi) kaupungin ja maaseudun vaihettumisaluetta, kyliä ja harvaan asuttua maaseutua

Paikkatietopohjainen kaupunki- maaseutuluokitus Kuopion maaseutualueilla

Eteläinen maaseutu (Kurkimäki, Pellesmäki ja Puutossalmi) sijoittuu osittain kaupungin kehysalueelle ja osittain kaupungin läheiselle maaseudulle. Läntinen maaseutu (Hirvilahti ja Haminalahti), itäinen maaseutu (Ranta-Toivala, Jännevirta ja Kurkiharju) sekä Riistavesi sijoittuvat lähes kokonaan kaupungin läheiselle maaseudulle.

Noin puolet Vehmersalmen maa-alasta on kaupungin läheistä maaseutua, mutta sen järjvaltainen kaakkoisosaa on luokiteltu harvaan asututuksi maaseuduksi. Nilsia ja Juankoski ovat valtaosin ydinmaaseutua, mutta niiden muutamat reuna-alueet (mm. Säyneinen) luetaan harvaan asuttuun maaseutuun. Karttula ja Maaninka sijoittuvat pääosin kaupungin läheiselle maaseudulle ja ydinmaaseudulle, pieni osa myös harvaan asutulle maaseudulle.

Maaseudun paikalliskeskuksia ei tämän luokituksen mukaan Kuopion maaseutualueilla ole, vaan myös entiset kuntakeskukset luetaan suoraan maaseutualueisiin, jota täydennetty Kuopion ja suunnittelualueiden rajoilla.

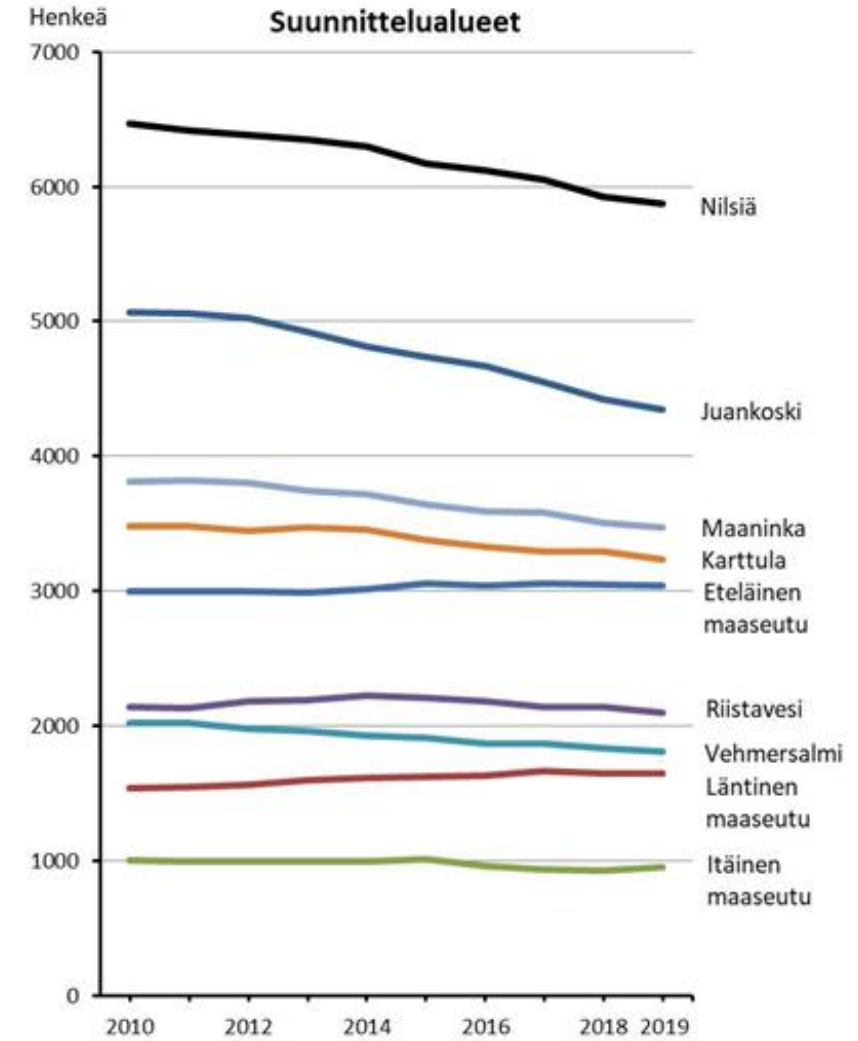
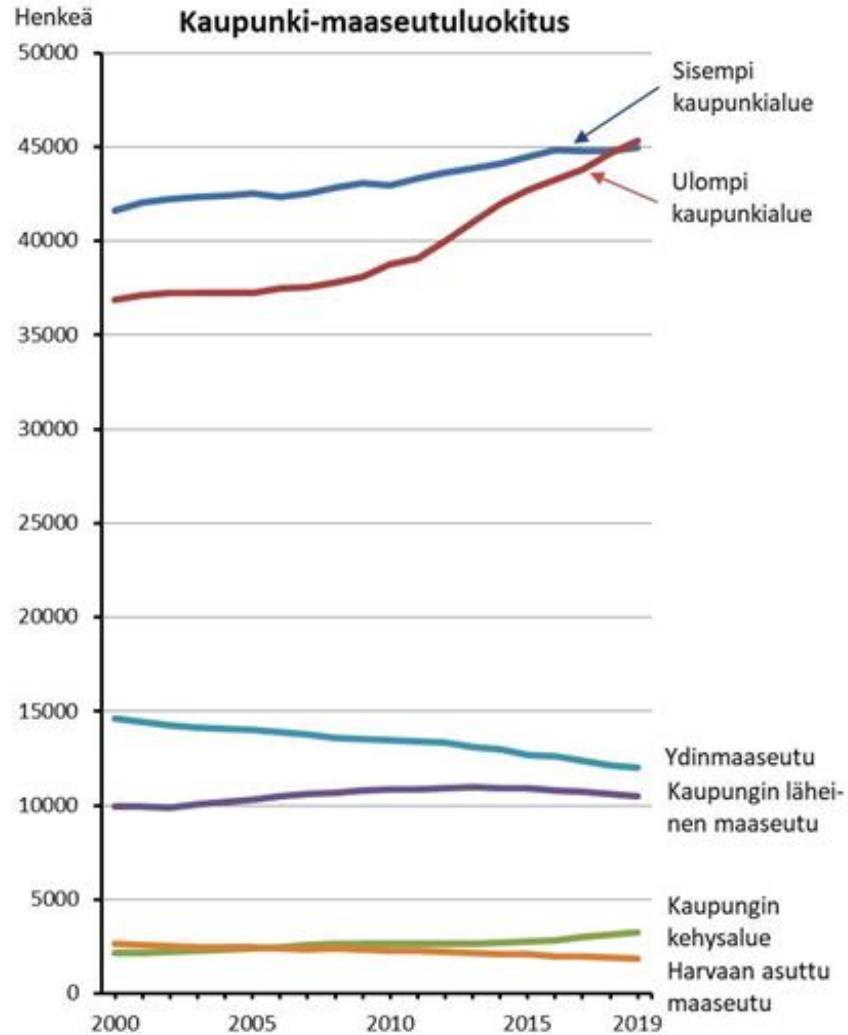
Kuopion väestönkehitys kaupunki-maaseutu-luokituksella vuosina 2000–2019 ja suunnittelualueittain vuosina 2010–2019

Vuosina 2000–2019 Kuopion maaseutualueet olivat eri kehitysvaiheissa. Kaupungin läheisen maaseudun väestönmäärä kasvoi aina vuoteen 2013 saakka, jonka jälkeen väestönmäärä alkoi supistua.

Yksittäisistä suunnittelualueista väestönmäärä on kasvanut ainoastaan eteläisellä ja läntisellä maaseudulla (vuosina 2010–2019), mutta kaikilla muilla kaupungin läheisen maaseudun alueilla se on vähentynyt.

Suhteellisesti voimakkaimmin väestönmäärä on supistunut Maaningan (–8,9 %), Nilsiän (–9,2 %), Vehmersalmen (–10,6 %) ja Juankosken (–14,3 %) alueilla.

Huom. Hiltulanlahti on suunnittelualueena on laskettu kuuluvan keskeiseen kaupunki-alueeseen, eikä sen väkiluku sisälly eteläiseen maaseutuun.

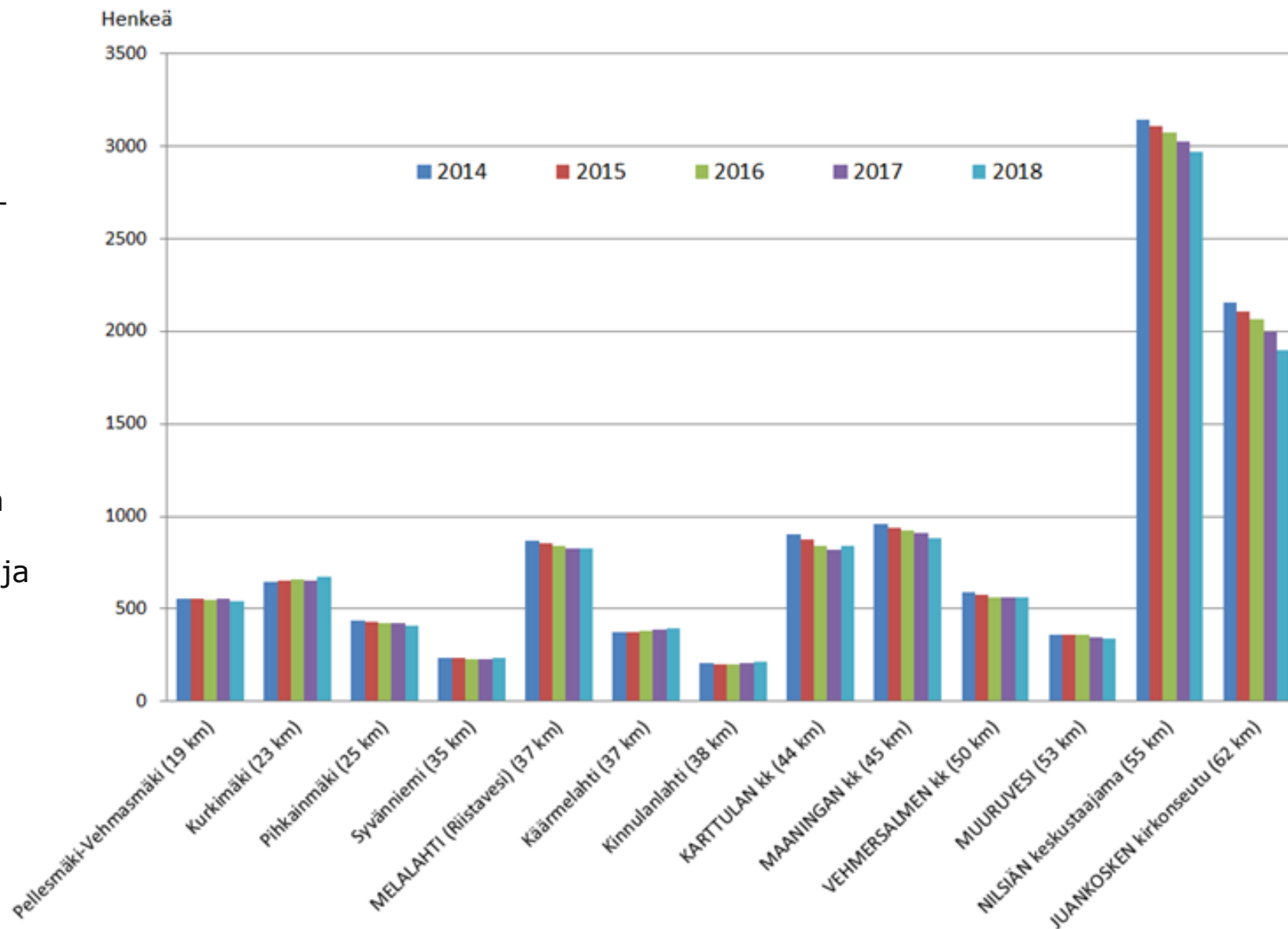

Kuopion maaseutualueiden taajamien väestönkehitys vuosina 2014–2018

Maaseutualueiden taajamien kehityssuunnat ovat erkaantuneet. Mitä etäämpänä taajama sijaitsee kaupungin keskustasta, sitä negatiivisempi on ollut väestönkehitys viime vuosina. Alle 50 kilometrin etäisyydellä Kuopion torilta sijaitsevista taajamista väestönmäärä on Kurkimäkeä ja Käärmelahtea lukuun ottamatta pysynyt samana tai hieman supistunut viime vuosina.

Kiinnostavaksi tarkastelun tekee se, että entisten kuntakeskusten väestönmäärä on supistunut, erityisesti Nilsian keskustaajamassa (–5,4 % vuosina 2014–2018) ja Juankosken kirkonseudulla (–11,7 %). Nämä taajamat sijaitsevat sen verran etäällä Kuopion kantakaupungista, ettei kaupunkiseudun kasvu ole vaikuttanut niiden kehitykseen merkittävästi.

Kuvassa taajaman nimen perässä suluissa oleva luku on taajaman etäisyys Kuopion torilta maantietä pitkin mitattuna

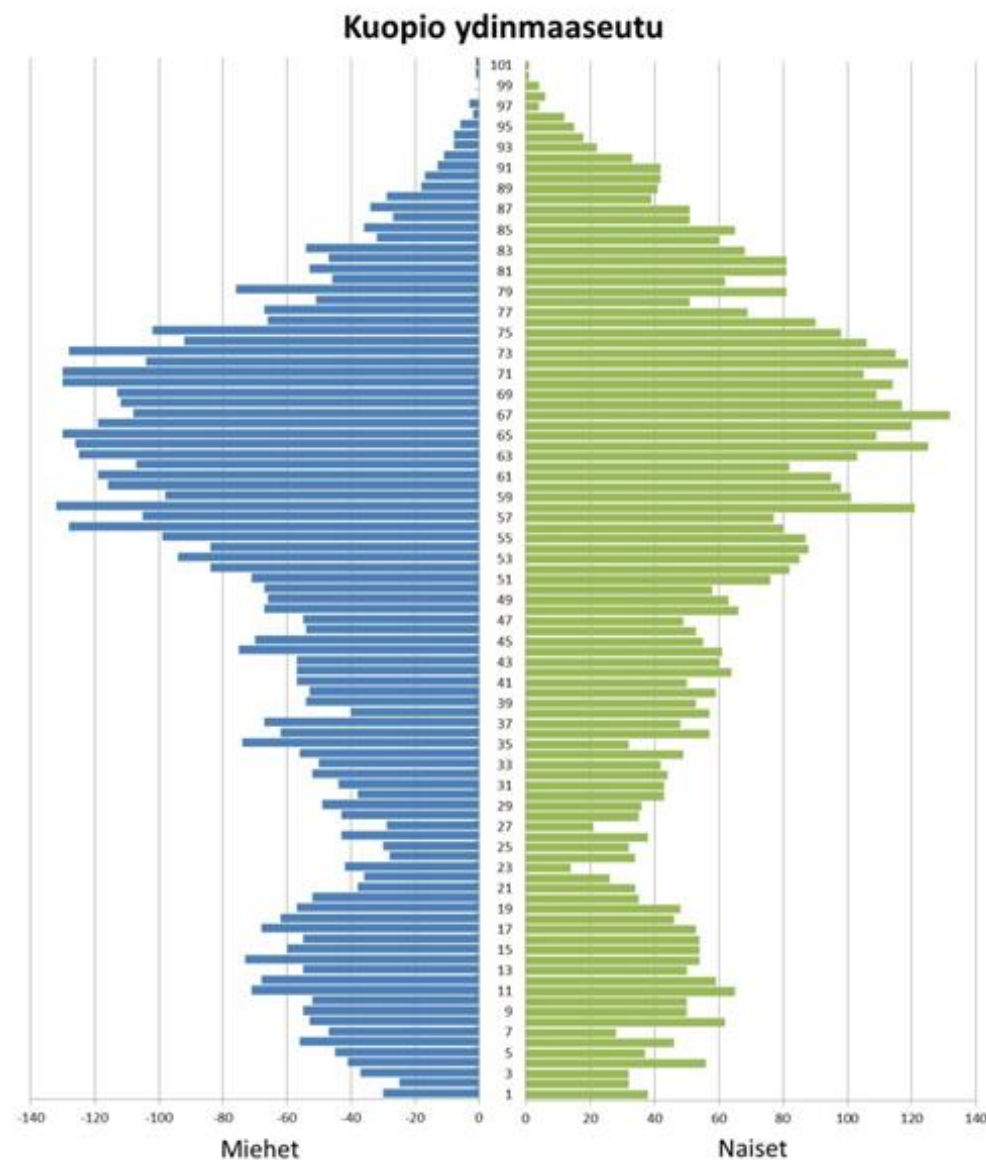
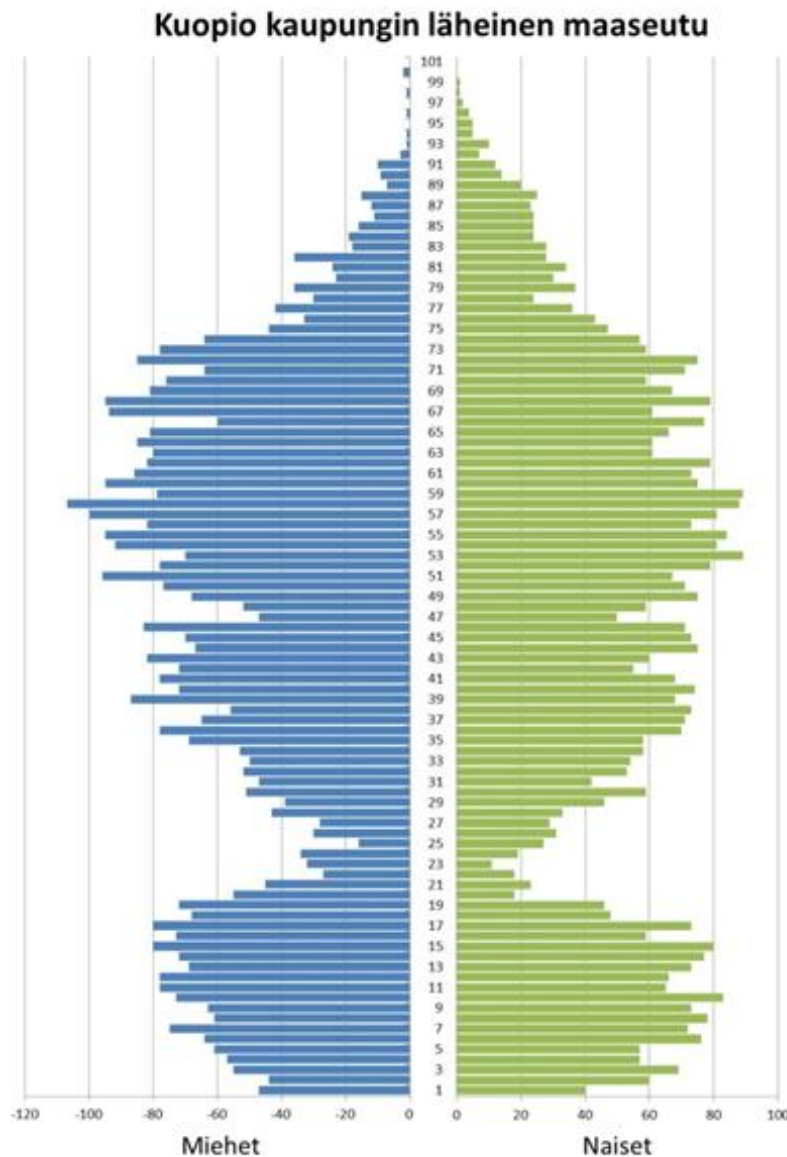

Kuopion maaseutualueiden ikärakenne 2019

Väestönkehityksen alueellinen erilaistuminen näkyy ikärakennetta kuvaavista ikäpyramideista.

Kuopion kaupungin läheisen maaseudun ja ydinmaaseudun ikäpyramidit poikkeavat hieman toisistaan, joskin molemmat edustavat pienenevää ikäpyramidia, jossa korostuu väestön ikääntyminen.

Kuopion ydinmaaseudulla keski-ikäisten kohdalla oleva pullistuma on suurempi kuin kaupungin läheisellä maaseudulla. Myös lasten osuus ydinmaaseudulla on pienempi kuin kaupungin läheisellä maaseudulla. Yhteistä molemmille ikäpyramideille on nuorten aikuisten vähäinen osuus.

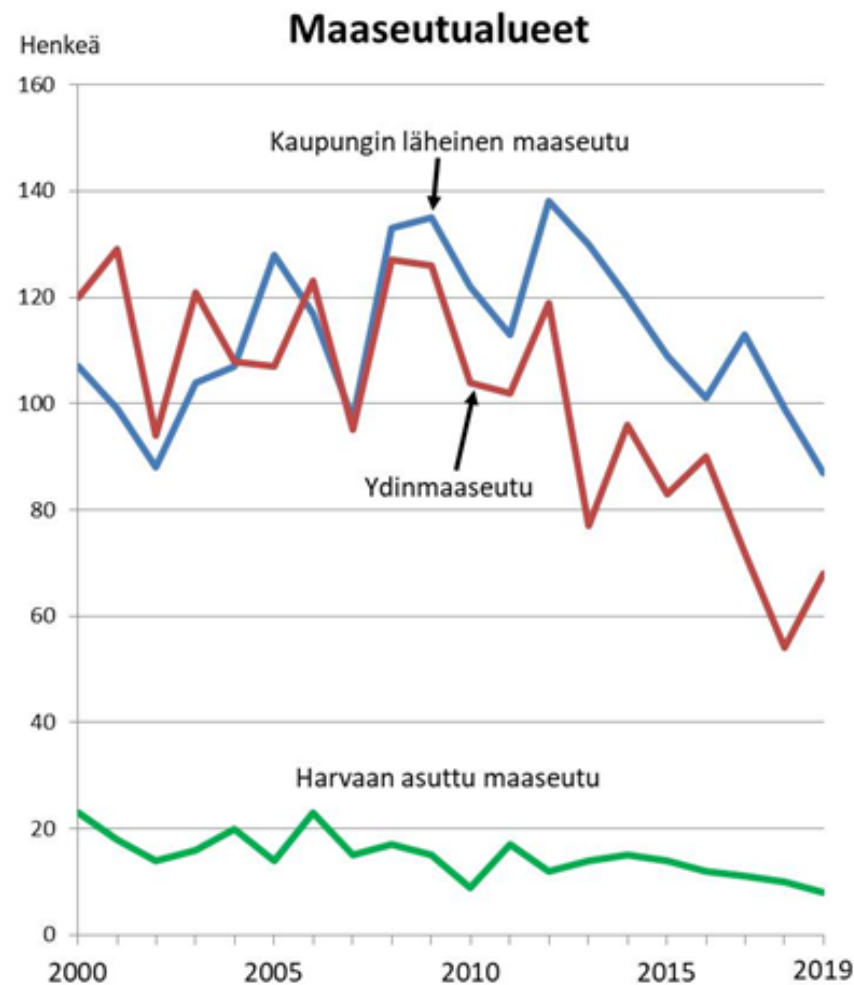
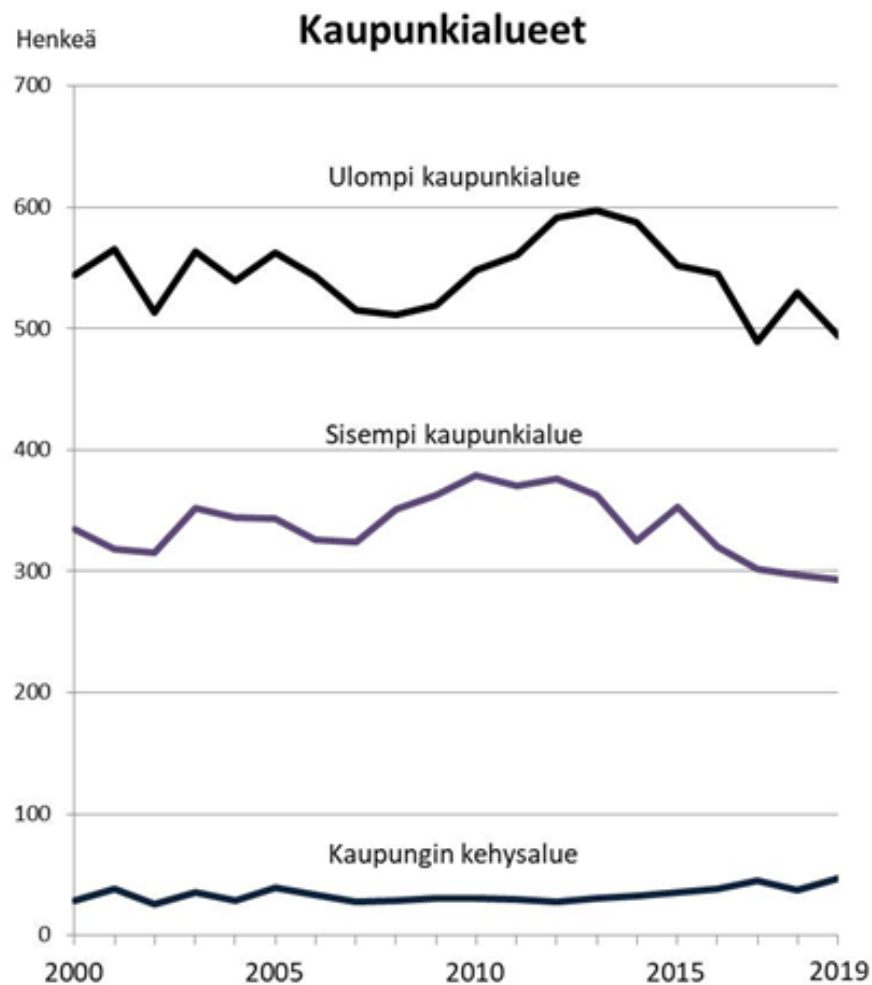

Alle 1-vuotiaiden määrät Kuopion kaupunki- ja maaseutualueilla vuosina 2000–2019

Syntyvyyden lasku koskee Kuopiossa myös väestöltään kasvavia alueita. Vuoden 2012 jälkeen alle yksivuotiaiden määrät ovat pienentyneet kaupungin kehysaluetta lukuun ottamatta kaikissa aluetyypeissä.

Suhteellisesti voimakkaimmin syntyvyyden lasku on kohdistunut maaseutualueille. Kaupungin läheisellä maaseudulla alle yksivuotiaiden määrä väheni 37,0 prosenttia ja ydinmaaseudulla lähes puolittui eli väheni 42,9 prosenttia vuosina 2012–2019.

Syntyneiden painopiste on yhä selvemmin kaupunkialueilla, jonne väestö on muutoinkin keskittynyt. Kun kaikista alle yksivuotiaista kuopiolaisista asui maaseudulla 21,3 prosenttia vuonna 2000, oli osuus supistunut 16,3 prosenttiin vuonna 2019.

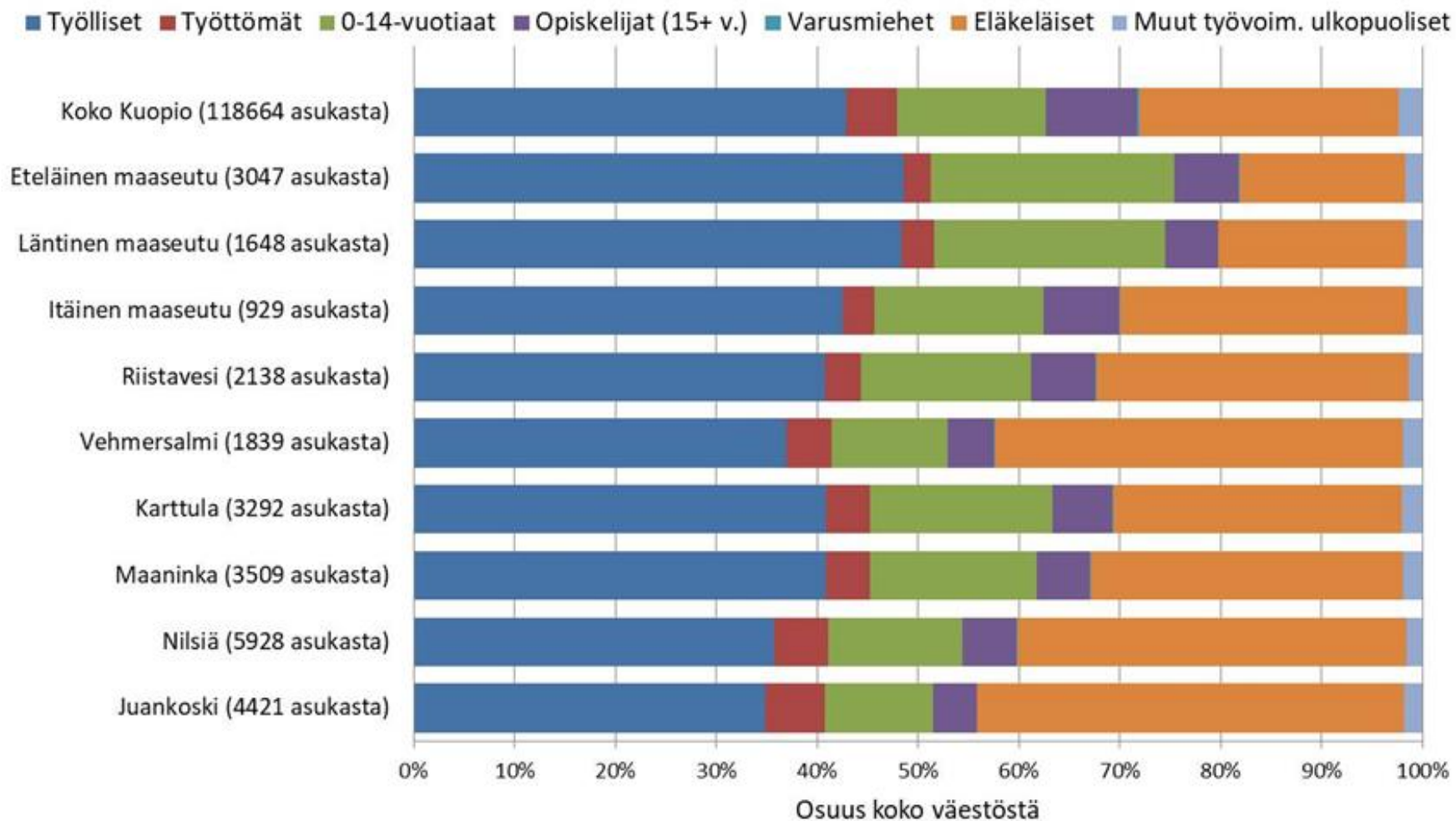

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan Kuopion maaseutualueilla vuonna 2018

Koko Kuopiossa työllisten osuus koko väestöstä oli 42,9 prosenttia vuonna 2018 (kuva 9). Enemmistö asukkaista oli työvoiman ulkopuolista väestöä eli lapsia, opiskelijoita, varusmiehiä tai siviilipalvelumiehiä, eläkeläisiä sekä muita työvoiman ulkopuolella olevia. Joka neljäs kuopiolainen (25,7 %) oli eläkeläinen.

Hyvän huoltosuhteen maaseutu alueilla (erityisesti eteläisellä ja läntisellä maaseudulla) työllisten ja alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus oli keskimäärästä suurempi ja vastaavasti eläkeläisten osuus keskimääräistä pienempi.

Heikon huoltosuhteen alueilla (kuten Vehmersalmella, Juankoskella ja Nilsiässä) työllisiä oli vain kolmannes väestöstä. Eläkeläisiäkin oli enemmän kuin työssä olevia.

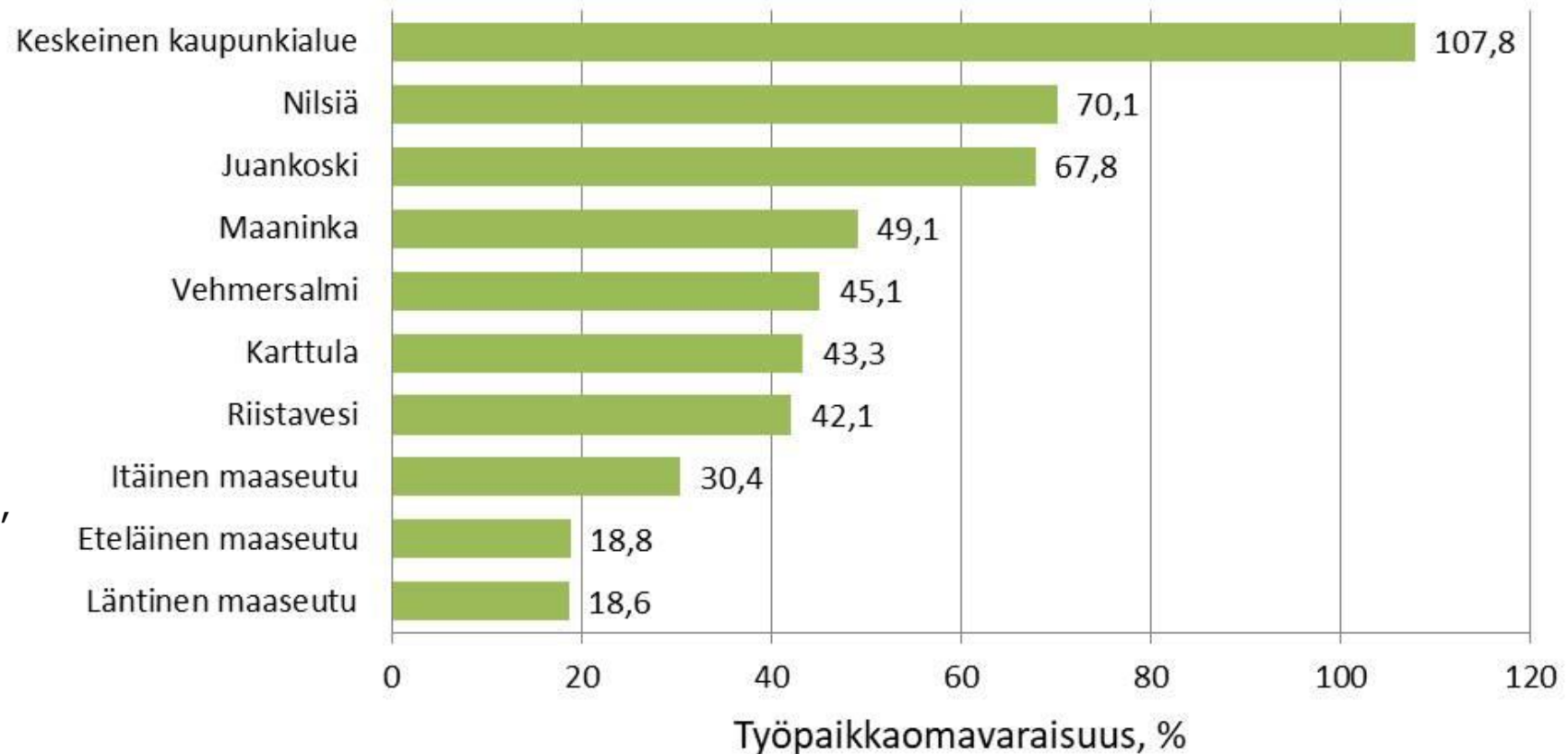
Kuopion keskeisen kaupunkialueen ja maaseutualueiden työpaikkaomavaraisuus vuonna 2018

Kuopiossa, kuten muillakin kaupunkiseuduilla, työpaikat ovat keskittyneet kaupungin keskustaan, johon suuntautuu liikennettä ympäröiviltä maaseutualueilta ja lähikunnista.

Suurin työpaikkaomavaraisuus on Kuopion kaupunkialueesta kauimpana olevilla alueilla: Nilsissä työpaikkaomavaraisuus oli 70,1 prosenttia ja Juankoskella 67,8 prosenttia vuonna 2018. Nilsissä työpaikkaomavaraisuutta nostaa osaltaan Tahkon matkailukeskuksen työpaikat, Juankoskella on puolestaan teollisia työpaikkoja.

Mitä pienempi työpaikkaomavaraisuus on, sitä enemmän työssä käydään oman alueen ulkopuolella.

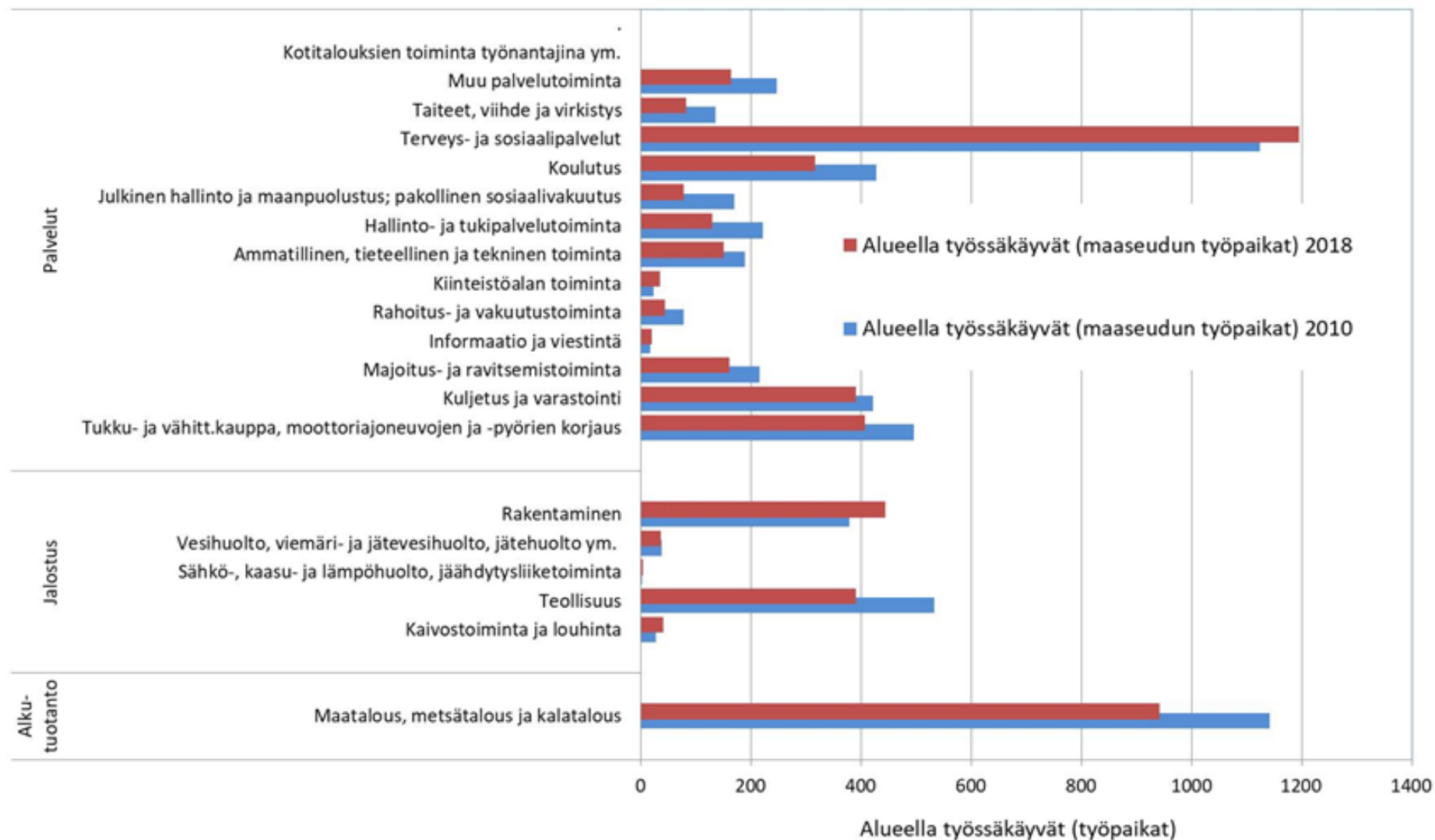
Työpaikkaomavaraisuus on matalin eteläisellä maaseudulla (18,8 %) ja läntisellä maaseudulla (18,6 %), jotka sijaitsevat lähellä Kuopion kaupunkialuetta.

Alueella työssäkäyvät (=työpaikat) toimialoittain Kuopion maaseutualueilla vuosina 2010 ja 2018

Maaseutualueilla sijaitsevien työpaikkojen määrä on vähentynyt: vuonna 2018 Kuopion maaseutualueilla oli kaikkiaan 5 033 työpaikkaa, mikä oli 848 työpaikkaa vähemmän kuin vuonna 2010. Työpaikkojen määrä supistui lähes kaikilla toimialoilla, mutta määrällisesti eniten alkutuotannon (–200 työpaikkaa), teollisuuden (–141), koulutuksen (–111) sekä tukku- ja vähittäiskaupan (–90) toimialoilla.

Kuopion maaseudun väestön toimeentulo perustuu voimakkaammin yrittäjyyteen kuin Kuopiossa keskimäärin. Vuonna 2017 Kuopion maaseudulla oli 1 869 yrittäjää, mikä oli 17,5 prosenttia työllisestä työvoimasta. Osuus oli kaksi kertaa niin paljon kuin Kuopion kaupungissa (8,6 %) keskimäärin.

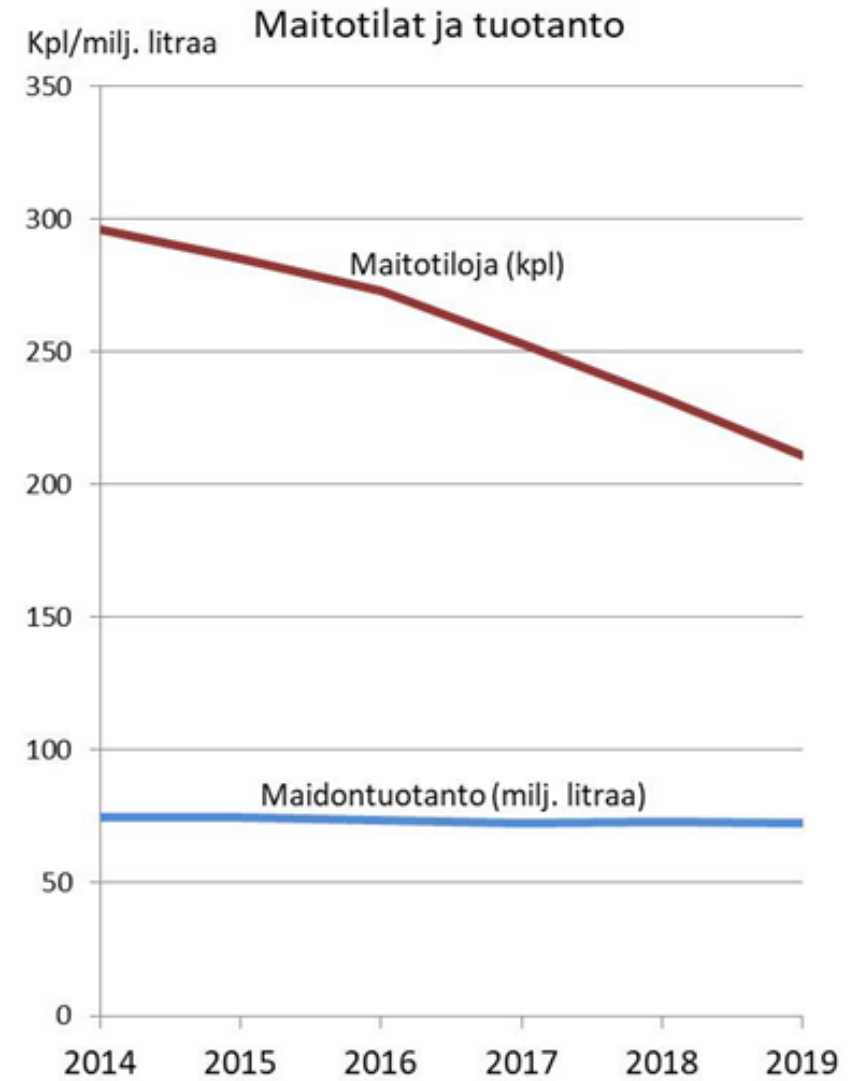
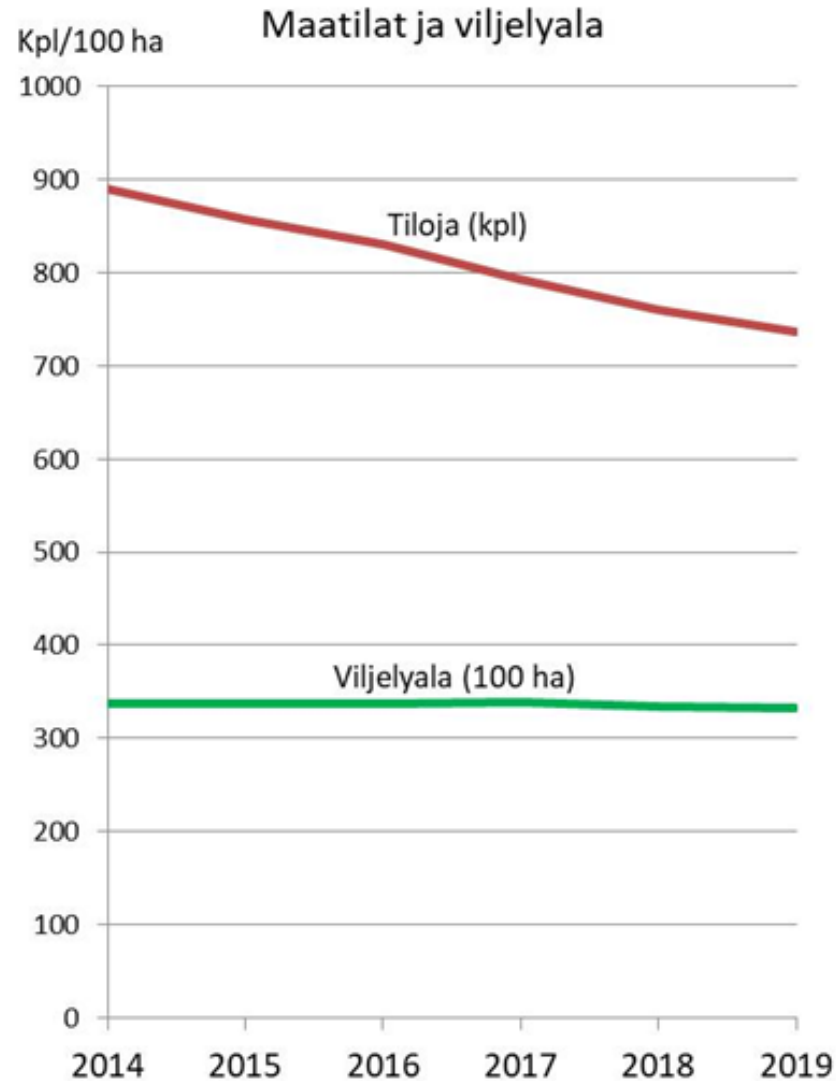

Kuopiossa käytössä oleva maatalousmaa ja maidontuotanto vuosina 2014–2019

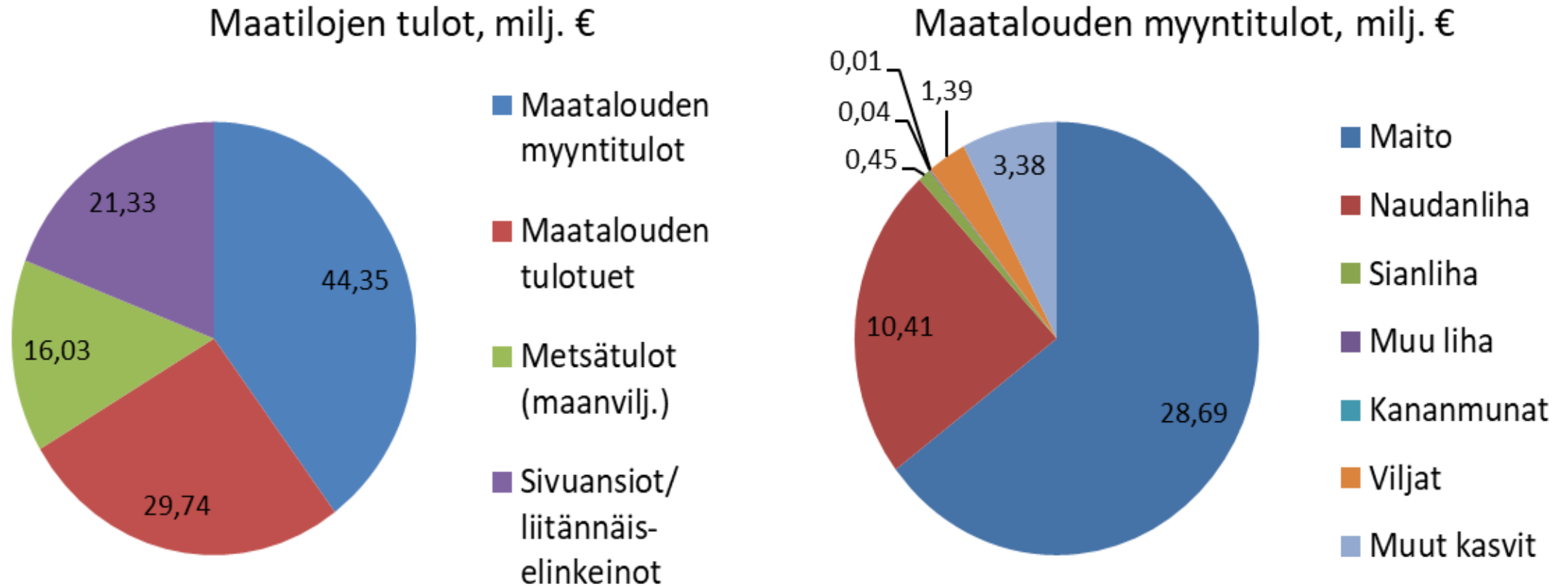
Kuopio on maan merkittävimpiä alkutuottajia, vaikka sen työllistävä merkitys on supistunut pitkään.

Käytössä olevaa maatalousmaata oli Kuopiossa 33 310 hehtaaria vuonna 2019, mikä oli 1,5 prosenttia koko maan maatalousmaasta. Hehtaarimäärä on pysynyt Kuopiossa viime vuosina lähes samansuuruisena, vaikka tilojen määrä on supistunut voimakkaasti. Vuonna 2019 Kuopiossa oli 737 tilaa, mikä oli 152 tilaa vähemmän kuin vuonna 2014,

Maidontuotanto on merkittävä yksittäinen maatalouden elinkeino. Kuntaliitosten vuoksi Kuopiosta on tullut maan johtava maitokaupunki.

Maatilojen ja maatalouden tulot Kuopiossa vuonna 2019 (brutto, ei sis. ALV)

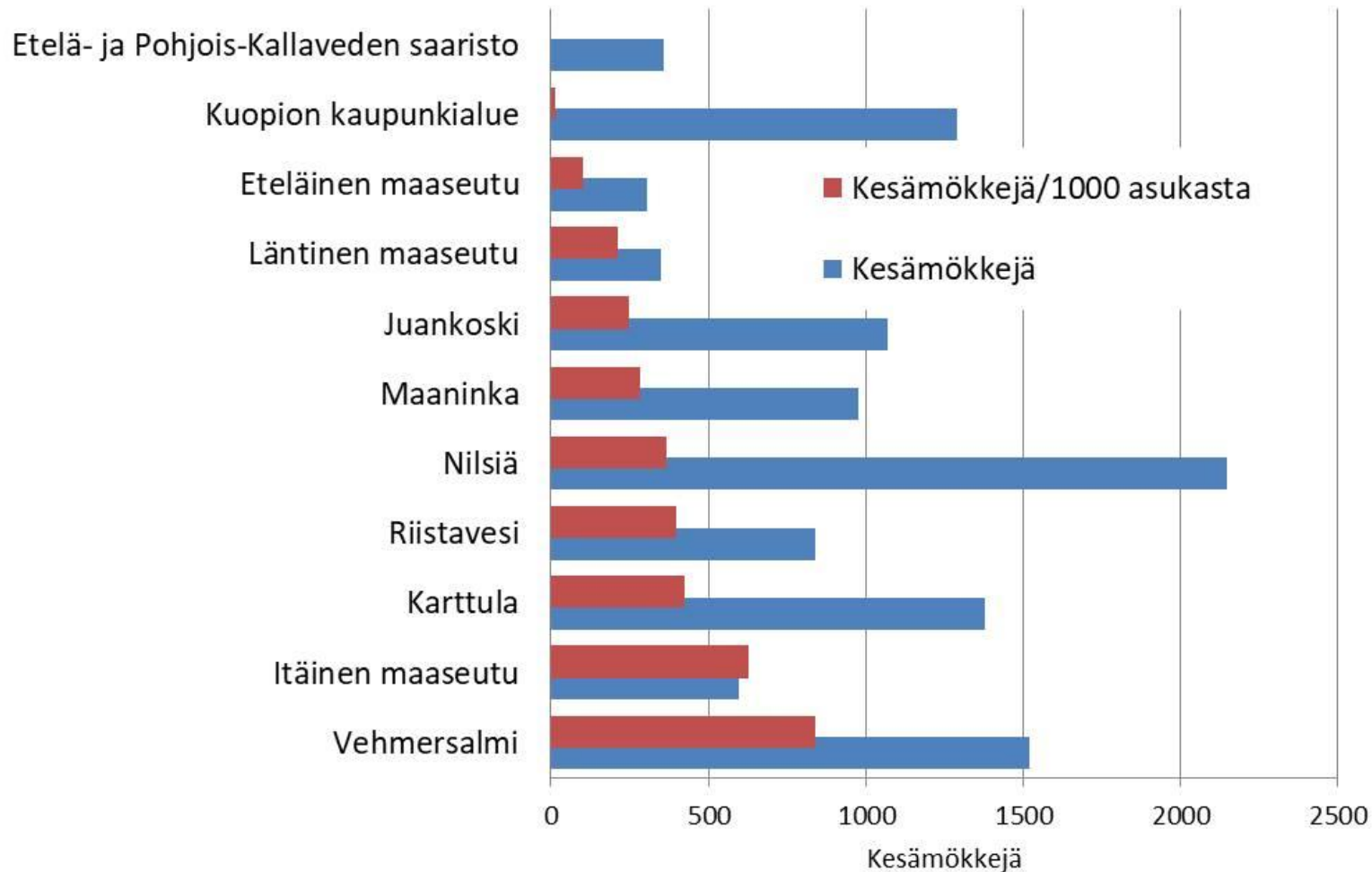
Maatilojen tulot vuonna 2019 olivat Kuopiossa Pohjois-Savon suurimmat, yhteensä 111,5 miljoonaa euroa. Toiseksi eniten Kiuruvedellä 72,37 milj.€ ja kolmanneksi Lapinlahdella 50,43 milj.€. Maidon ja naudanlihan suhteellinen osuus maatalouden myyntituloista oli vuonna 2019 Kuopiossa selvästi maan keskitasoa suurempi. Maatilojen tulot ovat Kuopiossa pienentyneet vuosikymmenien saatossa: vuosina 1995–2019 ne laskivat reaalisin hinnoin ansiotasoindeksillä muutettuna 83,9 miljoonalla eurolla

Kesämökkit Kuopion kaupunki- ja maaseutualueilla vuonna 2019

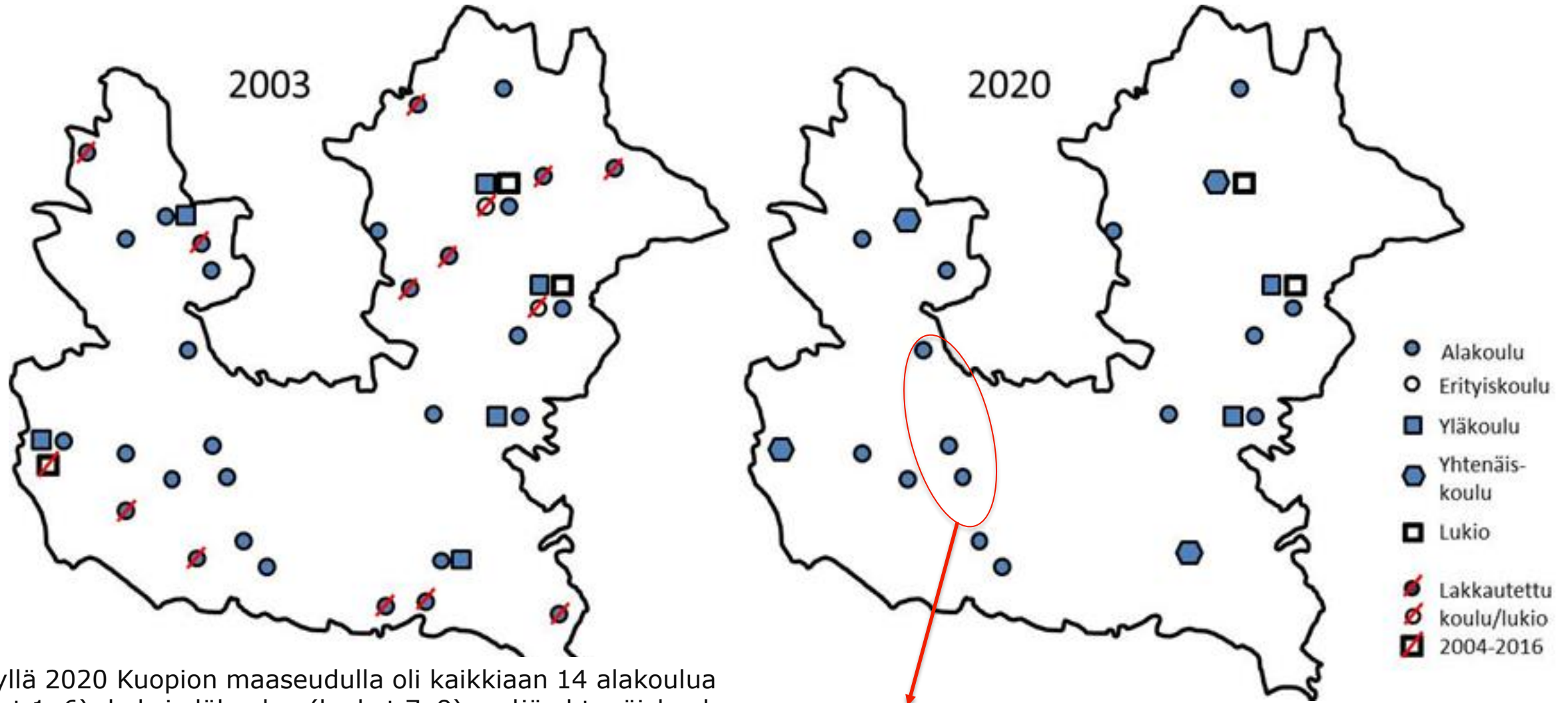
Kuopio on maa suurin mökkipaikkakunta, sillä vuonna 2019 sen alueella oli kaikkiaan 10874 kesämökkiä. Tämä oli 2,1 prosenttia koko maan mökkimäärästä.

Määrällisesti eniten vapaa-ajan asuntoja oli vuonna 2019 Nilsiässä (2150 mökkiä), Vehmersalmella (1520) ja Karttulassa (1379).. Kuopion kaupunkialueella on myös runsaasti kesämökkejä (1292).

Kun mökkien määrä suhteutetaan alueilla vakituisesti asuvien määrään, on mökkitiheys suurin niillä maaseutualueilla, joiden väestönmäärä on pieni. Tällaisia alueita Kuopiossa ovat Vehmersalmi, itäinen maaseutu, Karttula ja Riistavesi. Vehmersalmella ja itäisellä maaseudulla mökkejä on jopa enemmän kuin alueilla on vakituisesti asuttuja asuinrakennuksia

Kuopion maaseutualueiden peruskoulu- ja lukioverkko vuosina 2003 ja 2020.

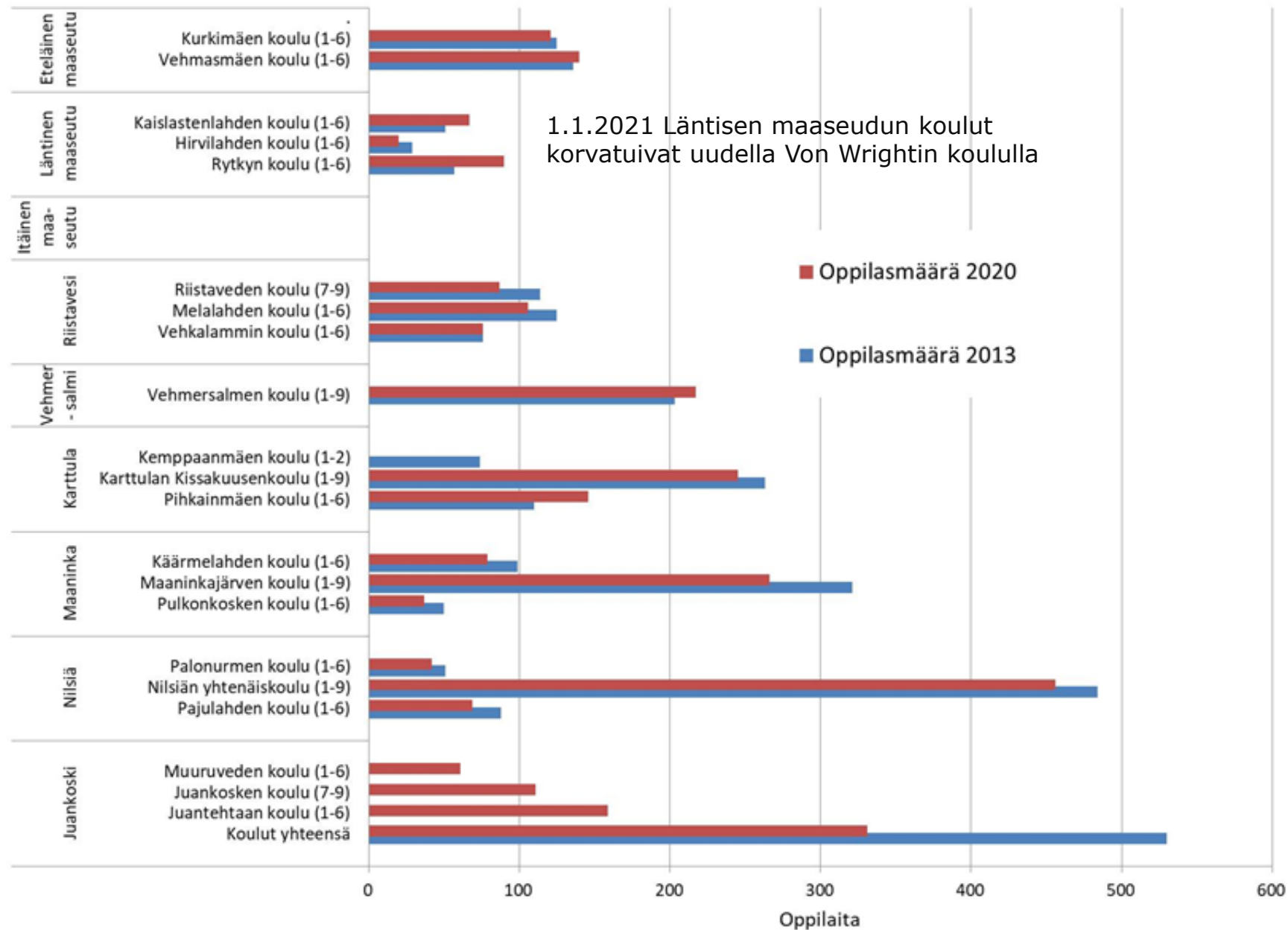
Syksyllä 2020 Kuopion maaseudulla oli kaikkiaan 14 alakoulua (luokat 1–6), kaksi yläkoulua (luokat 7–9), neljä yhtenäiskoulua (luokat 1–9, Karttulassa kahdessa toimipisteessä) sekä kaksi lukiota.

1.1.2021 Läntisen maaseudun koulut (Hirvilahti, Rytty ja Kaislastenlahti) korvatuivat uudella Von Wrightin koululla

Kuopion maaseutualueiden peruskoulujen oppilasmäärät vuosina 2013 ja 2020

Vuosina 2013–2020 maaseutualueiden peruskoulujen oppilasmäärät vähenivät 391 oppilaalla. Eri alueiden välillä on kuitenkin eroja: Oppilasmäärät kasvoivat Vehmasmäen, Rytkyn, Kaislastenlahden ja Pihkainmäen kouluissa, jotka ovat väestöltään kasvavilla alueilla kaupungin kehysalueella tai sen lähituntumassa kaupungin läheisellä maaseudulla.

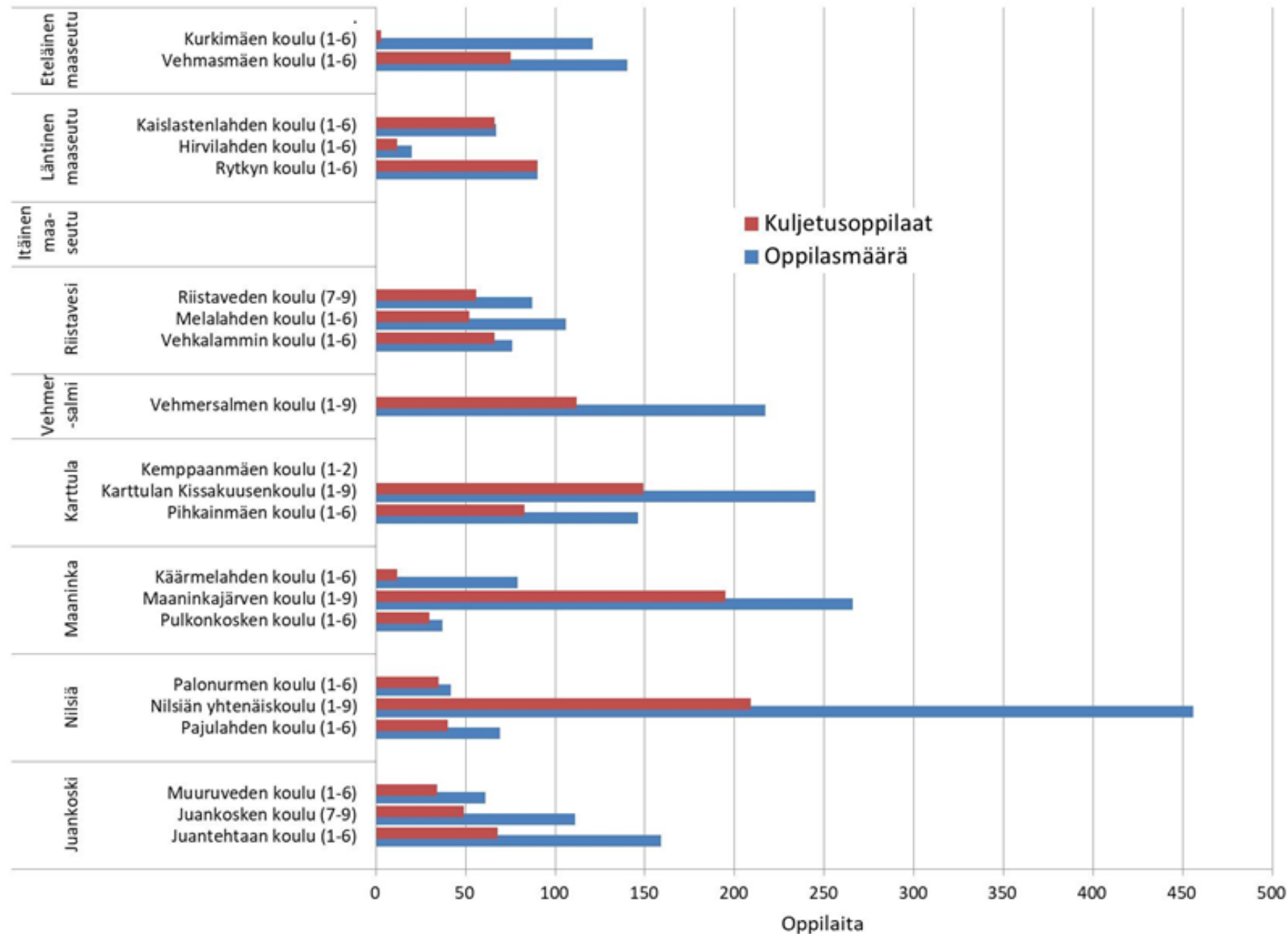
Eteläiseltä maaseutualueelta oppilaita käy myös Hiltulanlahdessa.

Kuopion maaseudun koulujen oppilaiden ja kuljetusoppilaiden määrät syksyllä 2020

Kouluverkoston harventuminen on siirtänyt oppilaita koulukuljetusten piiriin. Syksyllä 2020 Kuopion maaseudun peruskouluissa oli 1 436 kuljetusoppilasta, joiden lisäksi koulujen esiopetuksessa oli 32 ja päiväkotien esiopetuksessa 32 kuljetusoppilasta.

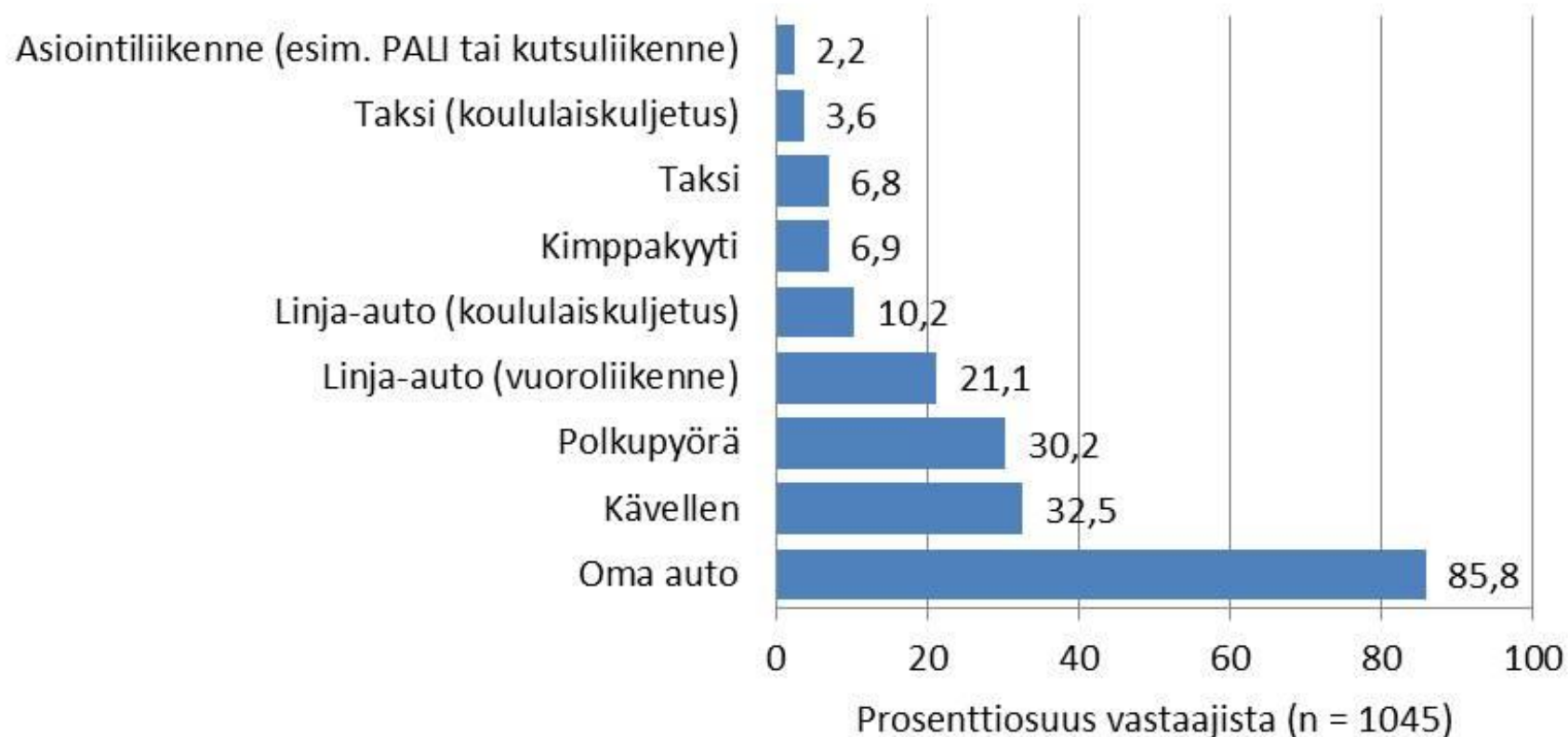
Koulukuljetusten piirissä oli noin joka toinen (55,3 %) maaseudun peruskoulua käyvistä oppilaista, mutta koulujen väliset erot olivat suuret

Kuopion maaseutualueilla asuvien liikkumismuodot vuonna 2020

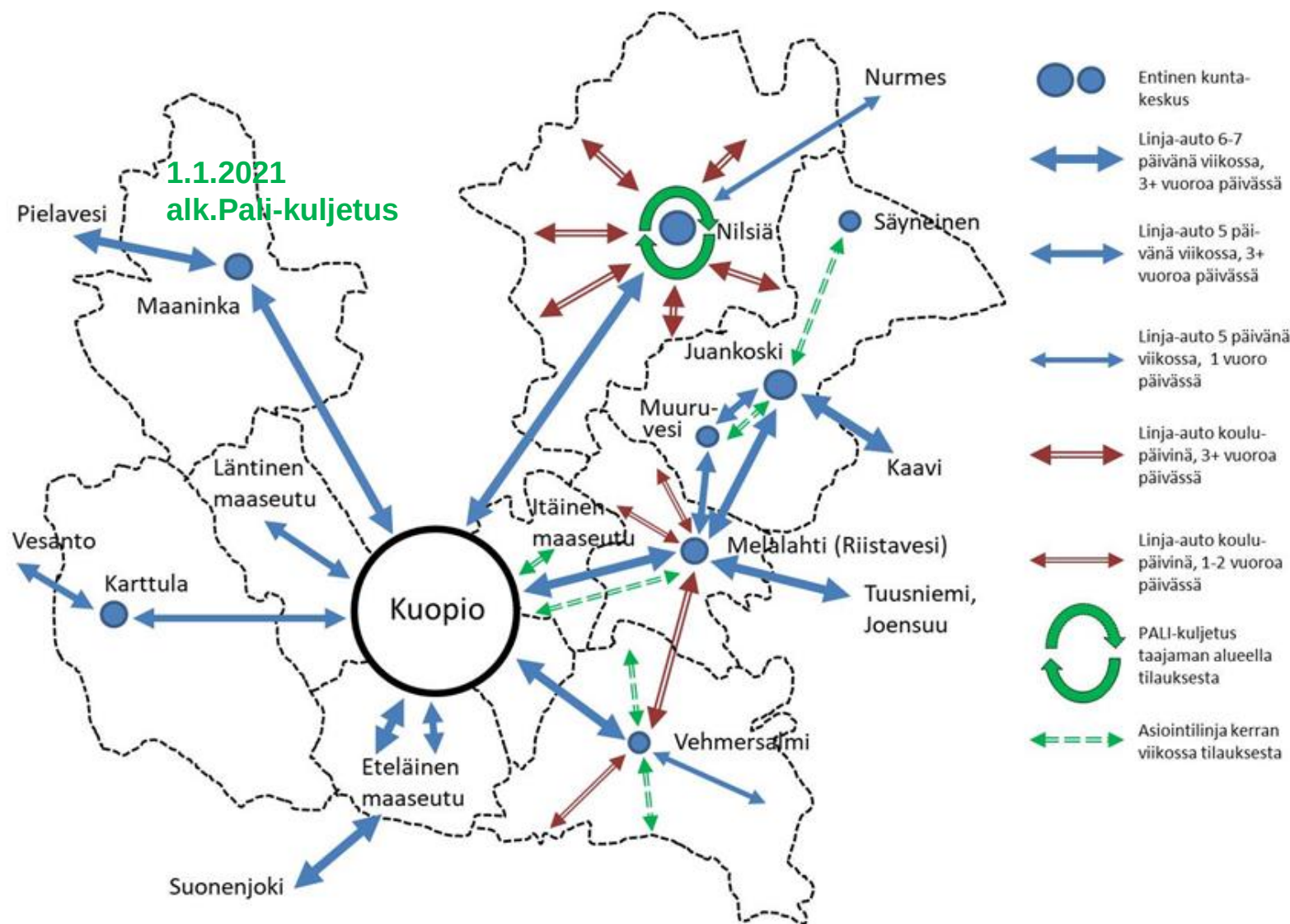
Maaseudulla asuvien liikkuminen perustuu pitkälti oman auton käyttöön. Liikenteen käyttäjäkyselyn mukaan lähes 86 prosenttia vastaajista käytti liikkumisesseen omaa autoa.

Linja-autolla (vuoroliikenne tai koululaiskuljetus) kulki kyselyn mukaan lähes joka kolmas vastaajasta. Ani harva käytti asiointiliikenteen palveluja.

Kuopion maaseudun joukkoliikenneyhteydet talvikaudella 2020–2021

Kuopion maaseudulla joukkoliikenneyhteydet tukeutuvat päätieverkostoon. Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne koostuu Kuopion kaupunkiseudun toimivaltaisen viranomaisen ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) kilpailuttamasta ja tilaamasta liikenteestä sekä markkinaehtoisesta liikenteestä, joka on etupäässä pitkämatkaista liikennettä.

Kuopion maaseutualueiden kehitystä kuvaavia muuttujia. Vihreällä pohjavärillä ovat positiivisen ja punaisella negatiivisen kehityksen alueet.

	Väkiluvun muutos 2010–2019 (%)	Työttö- myysaste 2018 (%)	Taloudel- linen huolto- suhde 2018	Työpaikko- jen muu- tos 2014– 2017 (%)	Kesämök- kejä/1000 asukasta 2019	Perus- kouluja 2020	Päivit- täistava- ramyy- mälöitä 2020	Terveys- asemia 2020
Koko Kuopio	+6,2	10,4	133	+5,8	92	40	45	8
Kaikki maaseutu- alueet	–8,4	10,1	151	–11,8	361	20	17	6
Eteläinen maa- seutu	+1,5	5,2	106	+1,6	100	2	0	0
Läntinen maa- seutu	+7,2	6,4	107	+8,6	213	2	1	0
Itäinen maaseutu	–5,5	6,8	135	–14,7	627	0	0	0
Riistavesi	–2,0	8,1	146	–7,6	400	3	2	1
Vehmersalmi	–10,6	10,9	171	–2,2	841	1	1	1
Karttula	–7,1	9,8	145	–6,8	426	3	1	1
Maaninka	–8,9	9,6	145	–6,4	281	3	2	1
Nilsinä	–9,2	13,1	180	–7,9	366	3	6	1
Juankoski	–14,3	14,4	187	–26,1	246	3	4	1

Johtopäätöksiä tilannekuvan perusteella

- Etäisyydellä Kuopion keskustasta on iso merkitys alueen väestökehitykseen - parhaiten tässä pärjää kaupungin läheinen maaseutu
- Lähellä kaupungin keskustaa olevat maaseutualueet voivat tukeutua taajama-alueen työpaikkoihin ja palveluihin
- Kun matka-aika torille on h-autolla yli 50 min, niin alueen kehityksen kannalta alueen työpaikkaomavaraisuus ja omat palvelut ovat keskeisessä roolissa. Esim. Nilsinä ja Juankoski
- Kuntaliitokset Kuopioon eivät ole estäneet tai toisaalta kiihdyttäneet negatiivista väestökehitystä
- Palveluverkoston muutoksista (erit. kouluverkosto) merkittävimmät ovat tapahtuneet ennen kuntaliitoksia.

Kehittämistarpeiden/ painopisteiden hahmottaminen

- 1) Aiemmin tehdyt kyselyt, eri toimijoiden haastattelut
- 2) Kaupungin viranhaltijoiden työpaja maaliskuussa (kaavoitus, asuntotoimi, kasvu- ja oppiminen, hyvinvoinnin edistäminen, yrityspalvelu, Sydän Savon maaseutupalvelut)
- 3) Kaupungin ja maaseututoimijoiden yhteiset työpajat huhtikuussa ja toukokuussa.

Kehittämisen painopisteitä ja kehittämistarpeita

Kalakukko ry:n (leaderin) painopisteet 2014-2020 (ja siirtymäkausi 2021-22)

- Elinkeino toiminnan kehittäminen, innovaatioiden ja osaamisen lisääminen
- Maaseutu asutuksen sekä kylä- ja järjestötoiminnan kehittäminen
- Nuorille tarkoitetun aktivoinnin ja toiminnan lisääminen sekä yrittäjyys- ja yhteisökasvatuksen ja tulevaisuuden paikallisvaikuttamisen kehittäminen, kuten

Pitäjäraatien painopisteet 2020-21

- Ruohonjuuritason toiminta
- Maaseudun joukkoliikenne ja kuljetuspalvelut ja niiden järjestäminen ja saavutettavuus
- Maaseudun väyläinvestoinnit (liikenneturvallisuus)
- Uudet biotalouden tarjoamat mahdollisuudet
- Kylätalot, kulttuuriperintö ja museot
- Matkailuun ja markkinoitiin liittyvä kehittäminen

Pitäjäraatien puheenjohtajien esiin nostamia alueittaisia kehittämistarpeita:

Juankoski

- Asukas- ja yhdistystoiminta
- Liikuntamahdollisuudet
- Kuopio–Tahko-vesireitin kehittäminen
- Tyhjiä toimitiloja hyödykäyttö

Karttula

- Kirkonkylän elävyys – tyhjiin tiloihin yrityksiä
- Asukastupa/asukastoiminta
- Valtion palvelut /KELA
- Eri kylien välisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön tiivistäminen

Maaninka

- Tontti- ja muu markkinointi
- Peruspalvelujen ja elinvoimaisuuden ylläpitäminen
- Kesälehdet ja kylien lehden tekeminen

Nilsinä

- Kyläturvallisuussuunnitelman laadinta

Riistavesi

- Riistaveden kaavoitustyö / tonttitarjonta
- Harrastustilat ja välineet nuorille
- Kulttuuribussitoiminta yhteistyössä Juankosken kanssa
- Kuntoporras hanke Vaarulle

Vehmersalmi

- Kaavoitus/Kesämökki vakituiseen asumiseen
- Kirkonkylän satama-alueen palvelut ja rakennukset
- Muovijätteen keruupiste

Maaseutuohjelmaluonnos 31.5.2021

Kuopio 2030

Hyvän elämän pääkaupunki

Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

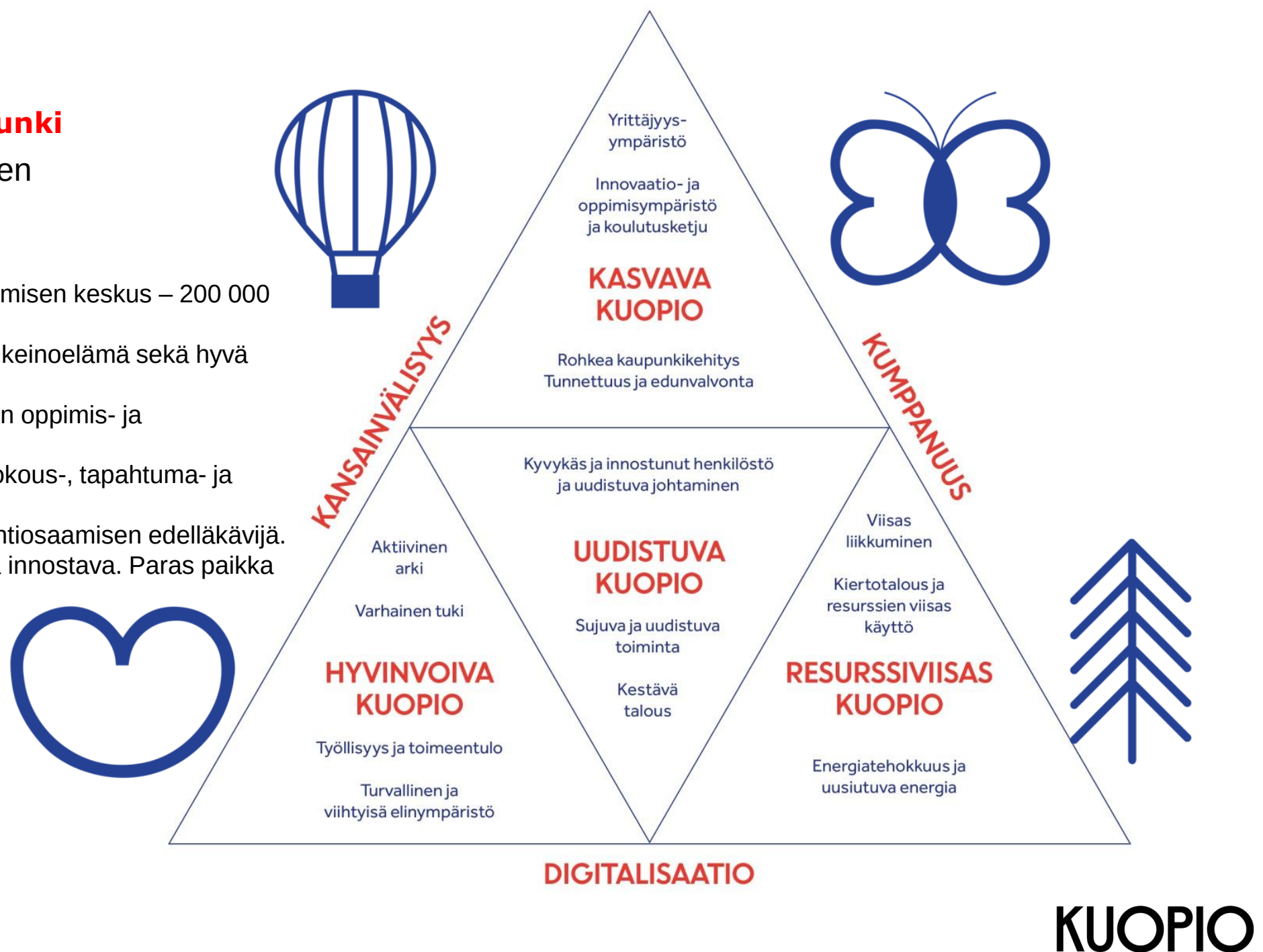
Visiota täsmentävät päämäärät

- Kestävästi kasvava miljoonan ihmisen keskus – 200 000 asukasta vuonna 2040.
- Uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä hyvä yritysilmasto.
- Savilahti – Euroopan kiinnostavin oppimis- ja innovaatioympäristö.
- Suomen nopeimmin kehittyvä kokous-, tapahtuma- ja matkailualue.
- Terveys-, ympäristö- ja hyvinvointiosaamisen edelläkävijä.
- Ympäristöltään ainutlaatuinen ja innostava. Paras paikka lapsille.

Toimintatapa

Lupa tehdä toisin

Avoimesti. Innostavasti.
Yhdessä. Asukasta varten.

KUOPIO

Kuopion maaseutuohjelman painopisteet ja toimintamuodot:

Painopisteet:

Elinvoimainen maaseutu

- Asuminen ja asuinympäristöt
- Elinkeinot ja työllisyys
- Saavutettavuus ja viisas liikkuminen
- Tunnettuus

Hyvinvoiva maaseutu

- Palvelutaso ja peruspalvelujen saatavuus
- Yhteisöllisyys ja osallisuus

Resurssiviisas maaseutu

- Kiertotalous
- Uusiutuva energia
- Viisas Liikkuminen

Uudistuva maaseutu

- Sujuvat toimintatavat
- Tiedolla johtaminen

Toteuttajat:

Yhdistykset, järjestöt,
yritykset, hanketoimijat

Pitäjäraadit

Kuopion kaupunki

Toteutustapa:

Perustoiminta ja
kehittämishankkeet
(mm. Leader)

Kaupungin
Perustoiminta (palvelut,
kaavoitus yms.)

Osarahoitus

Elinvoimainen maaseutu

Painopiste	Tavoitteet/toimenpiteet 2022-30	Vastuutahot	Mittarit
Asuminen ja asuinympäristöt	Kaupungin asuntonttitarjonnan kehittäminen maaseudulla palvelujen läheisyydessä (mm. kaavoitus, tonttikoko)	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	Tonttitarjonta Uudet asunnot
	Yksityisen tonttitarjonnan aktivointi (mm. kyläkaavat, edullisuusvyöhykkeiden tarkistaminen)	Pitäjäraadit ja alueet, Kuopion kaupunki, Kalakukko ry	Vakituiseen asuinkäyttöön muutetut vapaa-ajan asunnot
	Ympärivuotiseen käyttöön soveltuvien vapaa-ajan asuntojen helpompi muuttaminen vakituiseen asumiseen	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	
	Yhteisen sähköisen tonttimarkkinointialustan toteuttaminen OmaKunta - alustalle	Kuopion kaupunki	
	Ikäihmisten asumismahdollisuuksien kehittäminen maaseutukeskuksissa	Kuopion kaupunki	
	Asuinympäristöjen viihtyisyyden kehittäminen (virkistysreitit, uimarannat, harrastepaikat yms.)	Yhdistykset, pitäjäraadit, Kuopion kaupunki, Kalakukko ry	Toteutetut hankkeet
Saavutettavuus ja liikkuminen	Älykäs liikkuminen: kyytipalvelut, yhteiskuljetukset, kevyt liikenne, liikenneturvallisuus, etätyömahdollisuudet	Kuopion kaupunki/ELY (MAL-sopimustoimenpiteitä)	Yhteydet Yksityistieavustukset
	Tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätyöskentelyn ja etäyrittämisen.	Älykaupunki toimenpide (operaattorit, kaupunki)	

Elinvoimainen maaseutu

Painopiste	Tavoitteet/toimenpiteet 2022-30	Vastuutaho	Mittarit
Elinkeinot ja työllisyys	Matkailun kehittäminen (vesistö- ja luontomatkailu, lähimatkailu)	Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry	Uudet yritykset Uudet työpaikat
	Uuden yritystoiminnan kehittäminen (mm. biotalous, lähiruoka, luovat alat, luontopalvelut)	MTK, Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry	Hyödynnetyt investointituet
	Paikallisen yritystoiminnan näkyväksi tekeminen esim. osavuosisuunnitelmilla (esim. alueelliset yrityshakemistot)	Kuopion kaupunki, pitäjäraadit ja paikalliset yrittäjäjärjestöt	Tyhjät tilat (m2)
	Kuntakeskusten tyhjien tilojen saaminen hyötykäyttöön	Kuopion kaupunki /yrityspalvelu ja tilapalvelut	
	Työvoiman saatavuuden kehittäminen	Kuopion kaupunki /työllisyyspalvelut	
Maaseudun tunnettuus	Alueen vahvuuksien (lumovoiman) tunnistaminen	Pitäjäraadit ja alueet	Yhteisnäkyminen
	Yhteistyön kehittäminen markkinoinnissa	Pitäjäraadit, Kuopion kaupunki	

Hyvinvoiva maaseutu

Painopiste	Tavoitteet/toimenpiteet 2022-30	Vastuutaho	Mittarit
Peruspalvelutaso ja palvelujen saatavuus	Maaseutualueiden erilaisuus ja erityispiirteet (mm. pitkät etäisyydet) otetaan huomioon palvelujen ja palveluverkostojen kehittämisessä	Kuopion kaupunki / palvelualueet	Palveluverkosto Palveluyhteistyö
	Tehdään kuntarajat ylittävää palveluyhteistyötä palvelujen saatavuuden turvaamisessa	Kuopion kaupunki	Palvelutyytyväisyys
	Kehitetään kuntalaisten yhteispalvelupisteitä (vahvistetaan mm. kirjastojen roolia palvelukeskuksina)	Kuopion kaupunki	Sähköisten ja mobiilein palvelujen määrä
	Kehitetään kuntalaisten sähköisiä ja mobiileja palveluja	Kuopion kaupunki	
	Vahvistetaan kaupungin, yhdistysten ja yritysten yhteistyötä palvelujen järjestämisessä	Kaupunki, yhdistykset, yritykset	
	Monipaikkaiset asukkaat otetaan huomioon palveluissa	Kaupunki, yritykset	Saatavissa olevat palvelut
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Vanhojen paikallisten ja uusien asukkaiden kohtaaminen ja osaamisen vaihto. Houkutellaan citymaalaiset ja osavuotiset asukkaat osaksi maaseudun toimintaa.	Pitäjäraadit, yhdistykset	Tapahtumat
	Kokoontumispaikat ja kokoontumistilat mahdollistavat yhteisöllisyyden, tilojen monikäyttöisyyttä kehitetään edelleen.	Kuopion kaupunki	Tilojen käyttömahdollisuus (saatavuus, hinnat) alueilla
	Kehitetään ja tuetaan maaseudun asukastoimintaa / pitäjäraatien toimintaa.	Kuopion kaupunki	Arvio toiminnan vaikuttavuudesta

Resurssiviisas maaseutu

Painopiste	Tavoitteet/toimenpiteet 2022-30	Vastuutaho	Mittarit
Kiertotalous	Edistetään lähiruoan käyttöä: Kehitetään hankintayksiköiden ja ruoantuottajien osaamista. Päivitetään kaupungin lähiruoan käyttöä koskevat linjaukset	Kuopion kaupunki Servica Hankkeet	Lähiruoan osuus hankitusta ruosta
	Edistetään puurakentamista	Kaupunkiympäristön palvelualue, Tilapalvelut	Puurakentamis-kohteiden osuus
	Kehitetään maaseutualueen kierrätysjätteen keräilyä	Jätekkukko	Kierrätysaste
Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Edistetään hankkeita lietelannan jalostamiseksi biokaasuksi ja muuhun hyötykäyttöön (tuotanto, jalostus, jakelu)	Kaupunki / hanketoimijat	Uusiutuvan energian osuus käytetystä energiasta
	Paikallisen biopolttoaineen käytön lisääminen	Kuopion kaupunki /omistajaohjaus	

Uudistuva maaseutu

Painopiste	Tavoitteet/toimenpiteet 2022-30	Vastuutaho	Mittarit
Sujuvat toimintatavat	Kehitetään ja kehitetään asukkaiden tiedonsaantia esim. osana OmaKunta- palvelualustaa.	Kuopion kaupunki/ Markkinointi ja viestinä, pitäjäraadit	Mobiilien ja sähköisten palvelujen määrä ja käyttö Yhteiset vuorovaikutusfooromit
	Kehitetään kuntalaisten sähköisiä ja mobiileja palveluja	Kuopion kaupunki	
	Kehitetään maaseutualueiden keskinäistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden toimijoiden kesken. Jaetaan hyviä käytänteitä ja toimintatapoja alueiden kesken ja toteutetaan yhteisiä kehittämishankkeita.	Pitäjäraadit, yhdistykset, Kalakukko ry	
	Nimetään maaseudun kehittämisen eri osa-alueista vastaavat tahot Kuopion kaupungilla.	Kuopion kaupunki	
Tiedolla johtaminen	Tuotetaan kootusti maaseutua koskevaa tietoa.	Kuopion kaupunki	Yhteiset vuorovaikutusfooromit
	Lisätään kaupungin viranhaltijoiden ja maaseutualueiden asukkaiden vuorovaikutusta.	Kuopion kaupunki / pitäjäraadit	

Ohjelman toteuttaminen ja seuranta

- Kuopion maaseudun kehittämistä tekevät monet eri tahot. Maaseutuohjelman tavoitteita edistetään paitsi kaupungin ja pitäjäraatien toimesta myös maaseudun leader-toiminnan (Kalakukko ry:n) sekä Pohjois-Savon maaseutuohjelman kautta.
- Kaupungin osalta ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet viedään osaksi Kuopion strategian toimenpideohjelmia sekä tarvittaessa vuosittain valtuuston nähden sitoviin tavoitteisiin sekä palvelualueiden käyttösuunnitelmiin. Seuranta tehdään yhdessä alueiden kanssa kerran vuodessa ja samalla myös suunnataan tulevaa tekemistä.